

Sultan İkinci Bâyezîd'e Yazılmış Şiirler

Poems Written for Sultan Second Bâyezîd

Öz

Osmanlı'nın sekizinci padişahı olan Sultan İkinci Bâyezîd, 1481-1512 yılları arasında saltanat sürmüştür. Adlı mahlasıyla şiirler yazan Bâyezîd, padişahlığı sürecinde sanatsal faaliyetleri desteklemiştir. İbn Kemal, İdris-i Bitlisî, Tâcizâde Câfer Çelebi, Zenbilli Ali Efendi, Necâti, Zâtî, Visâlî ve Firdevsî padişahın desteklediği şairlerdendir. Bâyezîd'in şairlere çeşitli ihسانlarda bulunduğu; şairlerin de cülûs, tebrik, dua, fetih ve övgü gibi farklı sebeplerle Bâyezîd'e eser veya şiir takdim ettiği Osmanlı dönemine ait belgelerde de kayıtlıdır. Osmanlı döneminde hâmilik geleneğine bir açılım getirilmesi amacıyla Bâyezîd'e hangi şairlerin şiir yazdığı, padişahın döneminde yazılan dîvânlar incelenerek ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda 31 şair ve 160 şiir tespit edilmiştir. Sultan İkinci Bâyezîd'e yazılan 160 şiirin büyük çoğunluğu dîvânlarda yer almaktadır. Ahmed Paşa, Ahmed-i Ridvan, Basîrî, Necâti Bey, Revânî, Münîrî, Mesîhî, Tâcizâde Câfer Çelebi, Mihri Hâtun, Gelibolulu Sürûrî, Lâdikli Mûsâ Medhî ve Zâtî; İkinci Bâyezîd'e şiir yazan şairlerdendir. 126'sı Türkçe, 34'ü ise Farsça olan şiirlerin 126'sı kaside nazım biçimindedir. Kasidelerin de 26'sı Farsçadır. Bu şiirler Basîrî, Münîrî ve Efsahî tarafından yazılmıştır. 31 şair ile 160 şiire dair bilgilere geleneksel metin inceleme yöntemi ve dijital uygulamalar yardımıyla ulaşılmış; söz konusu şiirler dil, nazım biçimi, arûz, redif ve kâfiye hususiyetleri bakımından incelenerek elde edilen veriler, tablo ve grafikler eşliğinde değerlendirilmiştir. Bâyezîd'e yazılan şiirlerin derlenmesini ve bütüncül bir yaklaşımla incelenmesini amaçlayan bu çalışma ile padişahın edebî çevresi ve şairlerin padişah için yazdıkları şiirlerde biçimsel tercihleri belirli ölçüde ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İkinci Bâyezîd, Dîvân, Kaside, Medhiye.

Abstract

Sultan Second Bâyezîd, the eighth Ottoman sultan, ruled the empire from 1481 to 1512. Writing poetry under the pseudonym Adlı, Bâyezîd supported artistic and literary activities throughout his reign. İbn Kemal, İdris-i Bitlisî, Tâcizâde Câfer Çelebi and Visâlî were among the poets he patronized. Ottoman documents also record that Bâyezîd bestowed various gifts upon poets; in return, poets presented him with works or poems on occasions such as his accession, congratulations, prayers, conquests and praise. In order to shed light on the tradition of patronage in the Ottoman period, this study seeks to identify which poets composed poems for Bâyezîd, primarily through an examination of divans produced during his reign. In this context, a total of 31 poets and 160 poems have been identified. The vast majority of these poems are preserved in divans. Among the poets who wrote for Bâyezîd are Ahmed Pasha, Ahmed-i Ridvan, Basîrî, Necâti Bey and Mihri Hatun. Of the 160 poems, 126 are in Turkish and 34 in Persian, and 126 are written in the qasida form. Twenty-six of these qasidas are in Persian and were written by Basîrî, Münîrî and Efsahî. The data on these poets and poems were obtained through traditional textual analysis methods and digital tools. The poems were analyzed in terms of language, verse form, arûz, and rhyme and the findings were evaluated with tables and graphs. This study aims to present, to some extent, Bâyezîd's literary circle and the formal preferences of the poets who wrote poetry for the sultan.

Keywords: Second Bâyezîd, Dîvân, Kaside, Paise.

Havva Aşı*

Sorumlu Yazar Corresponding Author

*Dr.

Bağımsız Araştırmacı

© 2026. Aşı, H.

✉ caganefeyag@windowlive.com

Makale Geçmişi Article History

Başvuru | Submitted 03.04.2026

Revizyon Talebi | Revision Requested 06.04.2026

Son Revizyon | Last Revision Received 28.04.2026

Kabul | Accepted 29.04.2026

Yayın | Published 30.04.2026

Lisans Licence

Bu eser Creative Commons Atf 4.0 Lisansı ile lisanslanmıştır.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Atf Citation:

Aşı, H. (2026). Sultan İkinci Bâyezîd'e yazılmış şiirler. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, (39), 64-91. <http://doi.org/10.25068/dedekorkut.484>

Giriş

İkinci Bâyezîd, Osmanlı döneminin şair padişahlarındandır. Fatih Sultan Mehmed'in oğlu olan Bâyezîd, 1481-1512 yılları arasında Osmanlı Devleti'ni yönetmiştir. İkinci Bâyezîd'in hükümranlılığı ile başlayan 16. yüzyıl; siyasî, askerî ve iktisadî anlamda Osmanlı Devleti'nin zirve dönemi (Bayram, 2021, s. 326) olarak kabul edilmektedir. Fuzûlî, Zâtî, Bâkî, Lâmiî Çelebi, Gelibolulu Mustafa Âlî gibi önemli dîvân şairleri bu dönemde yetişmiştir. İkinci Bâyezîd döneminde de "pek çok âlim, sanatkâr ve şair yetişmiş; Molla Lutfî, Müeyyedzâde Abdurrahman, İbn Kemal, İdrîs-i Bitlisî, Tâcîzâde Câfer, Sâdî, Zenbilli Ali Efendi, Necâtî, Zâtî, Visâlî, Firdevsî gibi birçok âlim ve şair onun büyük desteğine mazhar olmuştur" (Turan, 1992, s. 237). İkinci Bâyezîd dönemine ait bir in'âmât defterinde "Rûhî, Ahmed Çelebi, Ca'fer Çelebi, Azîzî, Mâ'ilî, Şehdî, Sâ'ilî, Kâtibî, Hamdî, Sa'yî, Le'âlî, Sabâyî, Keşfî, Cevherî, Mihrî Hâtun, H'âni, Visâlî, Nâtıkî, Basîrî" gibi şairlere çeşitli sebeplerle in'âm verildiği (Erünsal, 2008a, s. 53-97) bilgisi kayıtlıdır. Osmanlı Devleti geleneğinde padişahların çevrelerindeki şairleri himaye ettikleri; şairlerin de cûlûs, tebrik, dua, fetih ve övgü gibi çeşitli vesilelerle padişahlara eser veya şiir takdim ettikleri bilinmektedir. Bu çalışmada da in'âmât defterlerindeki kayıtlara göre şairlere yönelik ihsanlarında Kanûnî Sultan Süleyman'dan daha cömert davrandığı tespit edilen İkinci Bâyezîd'e (Erünsal, 2008a, s. 4) hangi şairlerin şiir yazdığının belirlenmesi ve tespit edilen şiirlerin toplu olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma kapsamında İkinci Bâyezîd'e yazılmış şiirlerin tespiti için öncelikle 15. yüzyılın ikinci yarısı ile 16. yüzyılda yaşamış olan şairlere ait 105 dîvân ile muhtelif kaynaklar incelenmiş; bu 105 dîvândan sadece padişahın yaşadığı dönem şairlerine ait 37 dîvân¹ çalışmada listelenmiştir. Şiirleri tespit etmek amacıyla geleneksel metin inceleme yöntemi yanında modern ve dijital uygulamalar aracılığıyla metin tarama yöntemlerinden yararlanılmıştır.² Araştırmalar sonucunda İkinci Bâyezîd'e yazılan 160

¹ Çalışma kapsamında önce yüzyıl sınırlandırılması yapılmadan özellikle dîvânlarda İkinci Bâyezîd (ö.1512) için yazılmış şiirler araştırılmış; fakat aynı isimde Osmanlı'nın farklı dönemlerinde yaşamış sultan ve şehzâde olması sebebiyle şiirlerin doğru tespit edilebilmesi amacıyla bir sınırlandırma yapılarak Sultân İkinci Bâyezîd'in yaşadığı 15. yüzyılın ikinci yarısı ile 16. yüzyılın ilk yarısında yazılmış dîvânlar ve ilgili bazı eserler çalışma kapsamına alınmıştır. Bu bağlamda incelenen dîvânların şairleri şunlardır: Âhî (ö.1517), Ahmed Paşa (ö.1496-97), Ahmedî Rıdvan (ö.1528-1538), Amrî (ö.1523-24?), Basîrî (ö.1534-35), Bitlisli Şükri (ö.?), Çâkerî (ö. 1495'ten sonra), Edirneli Nazmî (ö.1555?), Edirneli Şevkî (ö.1516), Emrî (ö.?), Figânî (ö.1532), Gaybî (ö.?), Gelibolulu Sun'î (ö.1533-34), Gelibolulu Sürûrî (ö. 969/1562), Hayretî (ö.1534), Hecrî (ö.1557), Hilâlî (ö.1543), İbrahim Gülşenî (ö.1534), Lâdikli Mûsâ Medhî (ö. 1546'dan önce), Lâmi'î Çelebi (ö.1532), Lutfî (ö. 1495?), Meâlî (ö.1535-36), Mesihî (ö.1512'den sonra), Muhyî (ö.1548), Münîrî (ö.1521), Necâtî Bey (ö.1509), Nihânî (ö.1519), Remzî (ö.1547-48), Revânî (ö.1523), Sâfî (ö. 16. yüzyılın başları), Sehî Bey (ö.1548), Şem'î (ö.1529-1530), Tâcîzâde Câfer Çelebi (ö.1515), Usûlî (ö.1538), Üsküplü İshak Çelebi (ö.1538), Vasfî (ö.?), Zâtî (ö.1546). Dîvânı olan şairler dışında Bâyezîd'e şiir yazdığı tespit edilen araştırma kapsamındaki diğer şairler şunlardır: Cevherî (ö.?), Efsahî (ö.?), Gaybî (ö.?), İbnu'l-Uleyf (ö.1520). Bu şairlerden Bâyezîd'e yazılmış şiirleri bulunan şairlerin dîvânlarının ve muhtelif kaynakların künyeleri ilgili bölümlerde ve kaynakçada gösterilmiştir.

² Araştırma sürecinde öncelikle muhtelif dîvânlar/eserler ve bazı kaynaklar hem geleneksel yöntemle hem dijital uygulamalar yardımıyla taranmış; ulaşılan veriler incelenerek İkinci Bâyezîd'e yazılan şiirler tespit edilmiştir. Ayrıca kaynaklarda verilen bilgilerle dîvânlar dışında Bâyezîd'e yazılmış şiirlerin yer aldığı bazı kaynaklara ulaşılmıştır. Çalışmada dîvânlarda ve muhtelif kaynaklarda yer alan şiirlerin belirli özellikleri (nazım biçimi, vezin, beyit/bend sayısı, redif/kâfiye durumu, şiirleri niteleyen başlıklar ve Bâyezîd'in anıldığı mısralar) toplu olarak listelenmiş ve tablolar aracılığıyla sınıflandırılarak özetlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın giriş bölümünde ilgili şair ve şiirlerin toplu bilgisi yer almaktadır. Sonrasında Bâyezîd'e şiir yazan her bir şair ve şiirleri (şair adları alfabetik sıralanarak) kısaca tanıtılmış; son bölümde şiirlerin belirli özellikleri toplu olarak tabloleştirilmiş ve karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında Bâyezîd için yazılmış 160 şiir tespit edilmesi sebebiyle bu çalışmada sadece şiirlerin

şiire ulaşılmıştır. Bu 160 şiirin 131'i 17 farklı dîvânda; 10'u *Kasayid-i Efsahî der medh-i Sultan Bâyezîd'* de, 1'i *Terbiyet-nâme'* de, 2'si *Mecmû'a-i Kasâ'id-i Türkiyye'* de diğer 16 şiir ise 3 farklı makalede (Fazlıoğlu, 2001; Alvan, 2022; Gedik, 2022) yer almaktadır. Kaynaklarda Osmanlı döneminde padişahların ve seçkinlerin sanat değeri yüksek kitapların üretimini himaye etmeye 15. yüzyıl başlarında Amasya ve Bursa'da başladığı (Tanındı, 2012, s. 7) bilgisi mevcuttur. Bu bağlamda dîvân edebiyatında İkinci Bâyezîd için yazılan medhiyye, ıydiyye, cülûsiyye, mersiyye, Ramazâniye, fethiyye türünde şiirlerin yanı sıra padişahın emriyle yazılan ve padişaha sunulan müstakil eserler de vardır. Örneğin İdrîs-i Bitlisî'nin (ö.1520) *Münâzaratü's-savm ve'l-îd, Heşt Bihîşt ve Mirâtü'l-cemâl'i*; Ahmed-i Rıdvan'ın (ö.1528-1538) *İskender-nâme, Husrev ü Şirin, Rıdvânîyye ve Mahzenü'l-esrâr'ı*; Kemalpaşazâde'nin (ö.1534) *Tevârîh-i Âl-i Osmân'ı* İkinci Bâyezîd'e sunulmuş eserlerdendir.³

Tablo 1: İkinci Bâyezîd'e şiir yazan şairler ve şiirleri

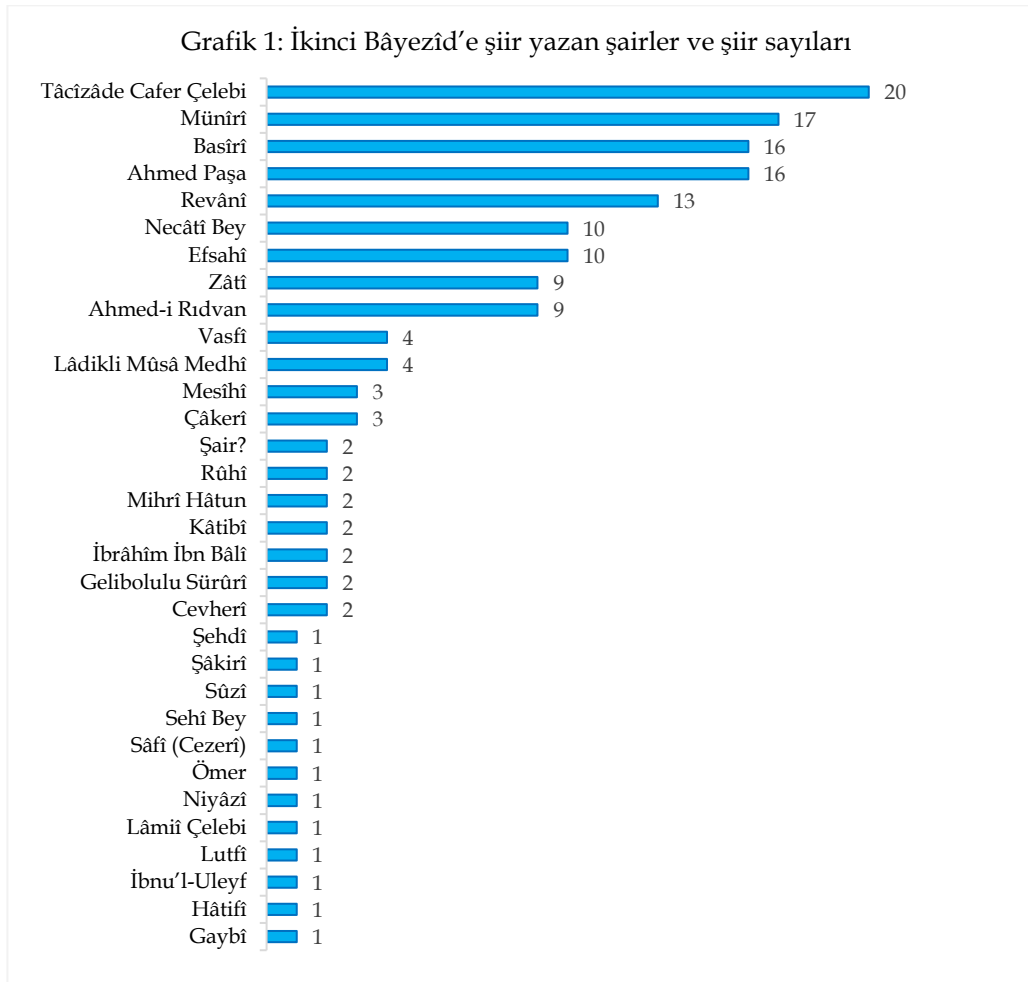
Şair	Nazım biçimi-türü/numarası	Kaynak bilgisi
Ahmed Paşa	K. 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28; Tarih 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27.	(Kadaş, 2022)
Ahmed-i Rıdvan	K. 9, 10, 34, 46, 49, 50, 52, 59; G. 845	(Çeltik, 2017)
Basîrî	Fr. K. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; Fr. Kıt'a 13, 15, 24, 25, 32	(Bulukgiray, 2019)
Cevherî	K. 1; TCB. 1	(Alvan, 2022)
Çâkerî	Mes. 4, K. 5, G. 133	(Aynur, 1999)
Efsahî	Fr. K. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	(Çiçekler, 2012)
Gaybî	TBN. (KM. 1)	(Türkoğlu, 2018)
Gelibolulu Sürûrî	G. 236, 347	(Ünver, 2020)
Hâtîfî	K. 1	(Gedik, 2022)
İbnu'l-Uleyf	K. 1	(Fazlıoğlu, 2001)
İbrâhîm İbn Bâli	K. 1, Mes. 1	(Gedik, 2022)
Kâtîbî	K. 1, 2	(Gedik, 2022)
Lâdikli Mûsâ Medhî	K. 8, 10, 11; Mur. 9	(Erdemir, 2017)
Lâmi'î Çelebi	K. 10	(Burmaoğlu, 1983) (Burmaoğlu, 1989)
Lutfî	K. 83	(Karavelioğlu, 2015, s. 493)
Mesîhî	K. 2, 3, 4	(Mengi, 2020)
Mihri Hatun	K. 2, 3	(Arslan, 2018)
Münîrî	Fr. K. 8, 9, 10, 15, 17; Tr. K. 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20; Fr. G. 16, 145; Mu. 5; Fr. Tarih 1	(Ersoy, 2010)
Necâti Bey	K. 4, 5, 9, 10, 11, 13, 17, 22, 28; Mes. (dîbâce)	(Yılmaz, 2015)
Niyâzî	K. 1	(Gedik, 2022)
Ömer	K. 1	(Gedik, 2022)
Revânî	K. 4, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 22, 23, 28, 29	(Avşar, 2017).
Rûhî	K. 1, TCB. 1	(Gedik, 2022)
Sâfi (Cezerî)	K. 2	(Sevgi ve Sevindik, 2016)

biçim özellikleri ile vezin, beyit/bend, kâfiye/redif gibi bazı özelliklerinin sayısal değerleri hakkında bilgi verilmiş olup ilgili şiirlerde padişahın nasıl konu alındığına dair muhteva değerlendirmeleri ayrıca bir çalışma konusu olarak planlanmıştır. Tablolarda kelime tasarrufu yapmak amacıyla şiirlerin biçim ve dil özelliklerinin gösteriminde bazı kısaltmalar kullanılmıştır. Çalışmada Bâyezîd için yazılmış şiirlerin nazım biçimleri, türü ve dili ile ilgili kullanılan kısaltmalar şu şekildedir : Kasîde: K., kasîde-i muvaşşaha: KM., tarih: T.; terkîb-i bend: TB., terci-bend: TCB., gazel: G., murabba: Mur., mesnevî: Mes., Terbiyet-nâme: TBN., Muamma: Mu., Farsça: Fr. Ayrıca örnek olarak gösterilen mısralarda, beytin birinci mısrası "a", ikinci mısrası ise "b" harfiyle gösterilmiştir.

³ Çalışmanın konusunu İkinci Bâyezîd için yazılan şiirlerin oluşturması sebebiyle müstakil olarak İkinci Bâyezîd'e sunulan bu eserler, çalışma kapsamında değildir; sadece bu tür eserlere örnek olarak isimleri belirtilmiştir.

Sehî Bey	K. 16	(Yekbaş, 2020).
Sûzî	K. 1	(Gedik, 2022)
Şâkirî	K. 1	(Gedik, 2022)
Şehdî	K. 148	(Karavelioğlu, 2015, s. 731)
Tâcîzâde Câfer Çelebi	K. 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27; TCB. 31; G. 159=154	(Erünsal, 2018)
Vasfî	K. 1, 2; G. 37; Kit'a 1	(Çavuşoğlu, 1980).
Zâtî	K. 9, 10, 11, 12, 13, 14; TB. 1, 2; Mur. 17	(Kurtoğlu, 2017)
Şairi belli olmayan (2)	Kit'a 1; TB. 1	(Gedik, 2022)
Toplam Şair: 31 (+2)	Toplam şiir: 160, beyit: 5.176, bend: 51, mısra: 11.008.	

Tabloda araştırma kapsamında tespit edilen ismi ya da mahlası bilinen 31 şair ile bu şairlerin medh, cülûs, feth, bayram gibi farklı sebeplerle İkinci Bâyezîd'e yazdıkları şiirlerinin genel bilgisi yer almaktadır. Buna göre kendisi de şair olan ve Adlî mahlasıyla şiir yazan Bâyezîd'e yaşadığı dönemde 31'den fazla şair; kaside, mesnevî, tercî-bend, terkîb-i bend, kit'a, muamma, murabba ve gazel biçiminde şiirler yazmıştır. Tabloda 160 şiire dair bilgi olup bunların çoğunluğunu kasideler oluşturmaktadır. Kasidelerin 100'ü Türkçe, 26'sı ise Farsçadır. Araştırmaya göre padişaha en fazla şiir yazan şair, Tâcîzâde Câfer Çelebi'dir. Aşağıda Bâyezîd'e hangi şairin kaç şiir yazdığı bir grafikte gösterilmiştir.

A- İkinci Bâyezîd'e Şiir Yazan Şairler ve Şiirleri

Çalışmanın bu bölümünde, Sultan İkinci Bâyezîd'e şiir yazan 31 şair ile bu şairlerin padişaha sundukları 160 şiiri hakkında genel bilgi verilecektir. Söz konusu verilere; divanlar, müstakil eserler ve akademik makaleler taranarak ulaşılmıştır. İncelenen dîvân ve müstakil eserlerde tespit edilen şair ve şiirler ayrı ayrı numaralandırılarak tasnif edilmiş; bir makale kapsamında tanıtılan 8 şair ile 13 şiir ise padişaha yazılan bütün şiirlerin toplu hâlde görülüp değerlendirilebilmesi amacıyla "İkinci Bâyezîd'e Şiir Yazan Diğer Şairler ve Şiirleri" başlığı altında kısaca değerlendirilmiştir.

1. Ahmed Paşa (ö. 902/1496-97)

15.yüzyıl şairi Ahmed Paşa, hayatını Bursa'da geçirmiş ve burada vefat etmiştir. İlk görevi müderrislik olan şair, Fâtih Sultan Mehmed döneminde önce kazasker sonrasında ise padişaha musâhip ve hoca olmuş; padişahın vefatına kadar Sultanönü, Tire ve Ankara'da sancak beyi olarak görev yapmıştır. Ahmed Paşa, İkinci Bâyezîd döneminde de değer görmüş; fakat saraya çağrılmamıştır (Kut, 1989, s. 111). Şairin İkinci Bâyezîd'in emri ile tertip ettiği *Dîvân'*ında Bâyezîd'e yazılmış, farklı nazım biçimlerinde 16 şiir bulunmaktadır. En kısası 2, en uzununu ise 61 beyitten oluşan bu şiirlerin 9'u kaside, 7'si tarihtir. Kasidelerin padişahı methetmek amacıyla; tarihlerin ise cülûs, muharebe ve imâret sebebiyle yazıldıkları başlıklarda da belirtilmiştir. Ayrıca 4. dîbâcenin 111. beytini oluşturan *Diye Ahmed için karîb ü ba'îd || Ki oldur senâ-gûy-ı Şeh Bâyezîd* (4. Dîbâce/111ab) mısralarında padişahın anıldığı görülmektedir. Şair, şiirlerinde padişahı *Bahâr-ı devlet-i Şeh Bâyezîd-i ferruh-fâl* (K. 20/1a), *Zull-ı Yezdân âftâb-ı taht Sultân Bâyezîd* (K. 19/27a) ve *Zull-ı Hak Şeh Bâyezîd İbni Muhammed Hân* (K. 25/10a) ve *Devr-i Şeh Bâyezîd Hân* (Tarih. 27/1a) şeklinde nitelendirmiştir. *Dîvân'*daki söz konusu şiirlerin 9 farklı vezinle yazıldığı tespit edilmiştir. 19, 25 ve 28. kaside ve 24. tarihin vezni *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*'dür. *Dîvân'*da İkinci Bâyezîd'e yazılan şiirlerin toplam beyit sayısı 366'dır. *Dîvân'*daki Bâyezîd'in övgüsünde yazılan 20, 23 ve 24. kaside, *Mecmû'a-i Kasâ'id-i Türkiyye'*de de kayıtlıdır. İlgili kasidelerin beyit sayıları (20/147, 23/224, 24/120) iki eserde de aynıdır; fakat mecmuadaki şiirlerde başlık bulunmamaktadır (Karavelioğlu, 2015, s. 625, 727, 997).

2. Ahmed-i Rıdvân (ö. 935-945/1528-1538)

15. yüzyılın ikinci yarısı ile 16. yüzyılın ilk yarısında yaşadığı bilinen Ahmed-i Rıdvân'ın doğum ve ölüm tarihi ile ilgili kaynaklarda kesin bilgi bulunmamaktadır. İkinci Bâyezîd, Yavuz Sultân Selîm ve Kanûnî Sultân Süleyman dönemlerinde yaşayan ve defterdarlık ve sancak beyliği görevlerinde bulunan (Ünver, 1989, s. 123) şairin *Dîvân'*ından başka *İskender-nâme*, *Leyla vü Mecnûn*, *Hüsrev ü Şîrîn*, *Rıdvâniyye*, *Mahzenü'l-esrâr*, *Heft Peyker* adlı eserleri vardır. *Dîvân'*ındaki 8 kaside (K. 9, 10, 34, 46, 49, 50, 59) ve 1 gazel (G. 845) padişahın övgüsündedir. 52. kaside şehir-engiz türündedir ve 50. beyitte şehrin padişahı Sultan Bâyezîd övülmüştür. Kasidelerden sadece 59. şiirde *Kasîde-i Bâyezîd Han* şeklinde bir başlık yazılıdır. Bu başlıklı kasidedeki beyitlerin hiçbirinde padişah doğrudan anılmamış, diğer başlıksız olan kasidelerde ise birer beyitte padişah *Şâh-ı zamân Hân Bâyezîd* (K. 9/16a), *Sâye-i Perverdigâr Hân Bâyezîd* (K. 10/4a), *Şeh Bâyezîd Hân* (K. 46/8a), *Bâyezîd-i Şeh ü Sultân* (K. 49/5b), *Sultân Bâyezîd-i muzaffer* (K. 34/17a), *Pâdişâh-ı Rûm Sultân Bâyezîd-i dâdger* (K. 52/50a) ve *Bâyezîd Han-ı zamân u melik-i emn ü emân* (G. 845/4a) ifadeleriyle anılmıştır. Ahmed-i Rıdvân, padişaha sunduğu şiirlerini 5 farklı vezinde yazmıştır. Bunlar içinde yine en çok kullanılan vezin *fâ'ilâtün fâ'ilâtün*

fâ'ilâtün fâ'ilün' dür. *Dîvân'* daki padişaha sunulan kasidelerden 10.su *ola*, 34.sü *la'l*, 46.sı *olsun*, 49.su *kerem* ve 50.si *müşg* rediflidir. Bu şiirlerin beyit sayılarının toplamı ise 235' tir.

Kaynaklarda şairin *İskender-nâme*, *Leyla vü Mecnûn*, *Hüsrev ü Şîrîn*, *Rıdôâniyye*, *Mahzenü'l-esrâr* adlı eserlerini İkinci Bâyezîd adına yazdığı bilgisi mevcuttur (Çeltik, 2017, s. 10-12). Bu eserlerde de padişahın övgüsünde şiir ya da beyitler bulunmaktadır. Örneğin *İskender-nâme'* de *Destana Giriş* bölümünden sonra *Der-Medh-i Sultân Bâyezîd Hullidet Hilâfetühü* (254-280) ve *Kasîde-i Sultân Bâyezîd Hân* (281-300) başlıkları altındaki 66 beyitte padişah medhedilmiştir (Avcı, 2013, s. 541-544). *Hüsrev ü Şîrîn'* in sonundaki *Der-Medh-i Sultân Bâyezîd Han ebbede'llâhu* başlıklı 17 beyitlik bölümde de padişahın medhedildiği görülmektedir (Tavukçu, 2000, s. 552-553).

3. Basîrî (ö. 941/1534-35)

Doğum tarihi ve yeri konusunda kaynaklarda bilgi bulunmayan Basîrî, 16. yüzyılın ilk yarısında vefat etmiştir. Yazdığı şiirlerin muhtevasına ve şairin vefat tarihine göre İkinci Bâyezîd ve Yavuz Sultan Selim dönemlerinde yaşadığını söylemek mümkündür. Farsça *Dîvân'ı*, *Letâif* adlı bir eseri ile henüz müstakil bir nüshası tespit edilemeyen Türkçe *Dîvân'ı* vardır (Çavuşoğlu, 1992, s. 105). Basîrî'nin Farsça *Dîvân'ı* üzerine iki yüksek lisans tezi yapılmıştır. Bunlardan birinde *Dîvân*, tenkitli biçimde Osmanlı Türkçesi alfabetiyle neşredilmiş (Eren, 1999); diğesinde ise *Dîvân'ın* Türkçe çevirisi yapılmıştır (Bulukgiray, 2019). Ayrıca Türkçe şiirleri, müstakil bir kitap (Kartal, 2006) olarak yayımlanmıştır. Çevirisi yapılan çalışmada 1 tevhit, 1 naat, 23 kaside, 121 gazel ve 32 kıt'a mevcuttur. Bunlardan 11'i kaside ve 5'i kıt'a olmak üzere 16 şiirin Bâyezîd'e yazıldığı görülmektedir. Kasidelerde *Kasîde Der-Medh-i Sultân Bâyezîd* şeklinde başlık mevcuttur. Bâyezîd'e yazılan şiirlerden 14'ünde birer mısra da doğrudan padişahın adı yazılı olup sadece 2 ve 10. kasidede yazılı değildir. Şair *Muhîd-i cûd u sehâ Bâyezîd-i Hân-ı şâhî* (Fr. K. 3/13a), *Şeh-i sitâre haşem Bâyezîd-i Hân* (Fr. K. 4/5a), *Sultân-ı adl-i perver Ebu'n-Nasr Bâyezîd* (Fr. K. 5/8a), *Sultân-ı dâd-güster Ebu'n-Nasr Bâyezîd* (Fr. K. 8/3a), *Hân Bâyezîd-i Hüsrev ü âdil* (Fr. K. 9/12a), *Gülbün-i güzlâr-ı şâhî ya'nî Sultân Bâyezîd* (Fr. K. 11/19a), *Hüsrev-i dîn-dâr Sultân Bâyezîd* (Fr. Kıt'a 4/1a), *Sultân-ı ber ü bahr Ebu'n-Nasr Bâyezîd* (Fr. Kıt'a 24/1a) ve *Sâhibân hayrât-ı Sultân Bâyezîd* (Fr. K. 25/1a) gibi nitelermelerle padişahı anmıştır. 1. kaside *bâşed*, 11. kaside ise *gül* redifi ile yazılmıştır. Farsça *Dîvân'* daki Bâyezîd'e yazılan 16 şiir, toplam 324 beyitten oluşmaktadır. Bu şiirlerde en fazla kullanılan vezin, *mef'ûlü fâ'ilâtü mef'ûlü fâ'ilün'* dür.

4. Cevherî (ö.?)

İkinci Bayezid devri şairi Cevherî'nin hayatı hakkında kaynaklarda kesin bilgi bulunmamaktadır. Türkan Alvan, Cevherî'nin Bâyezîd'e sunduğu methiyeleri tanıttığı çalışmasında Cevherî mahlaslı beş kişiye dair bilgi vermiştir (Alvan, 2022, s. 218-221). Söz konusu methiyelerin biri, 19 beyitten oluşan kaside; diğeri ise 7 bendden oluşan tercî-benddir. Kasidenin son beytinde, tercî-bendin ise 7. bendinde şairin mahlası yazılıdır. Şair, padişahı kasidede *Hüsrev-i sâhib-kırân Şeh Bâyezîd-i kâmrân* (K. 1/7a); tercî-bendde ise *Bâyezîd Hân* (TCB. 1/7/1a) şeklinde anmıştır. Kaside, *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* vezni ile yazılmış olup manzumelerde toplam 108 mısra mevcuttur.

5. Çâkerî (ö.900/1495'ten sonra)

Kaynaklarda Çâkerî'nin hayatı ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte İkinci Bâyezîd dönemi şairlerinden olduğu yazılıdır. Şairin *Leylâ vü Mecnûn* ve *Yûsuf u Zelîhâ* adlı mesnevîsi ile henüz ele geçmeyen bazı eserlerinin (Aynur, 1999, s. 5) yanı sıra

Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonundaki 03298-004 nolu yazmanın 121b-144a sayfalarında *Dîvân*'ının bir nüshası⁴ bulunmaktadır. Bu *Dîvân* nüshası, Gülay Çavdurel (1996) ve Hatice Aynur (1999) tarafından neşredilmiştir. *Dîvân*'da Bâyezîd'in övgüsünde yazılmış 1 kaside, 1 mesnevî ile padişahın adının anıldığı 1 gazel mevcuttur. Söz konusu şiirler Çavdurel'in çalışmasında 3 ve 4. kaside, 115. gazel olarak yer almaktadır (Çavdurel, 1996). Bu çalışmada Aynur'un çalışması esas alınarak şiirler numaralandırılmış ve değerlendirilmiştir. Şiirlerden kaside 32, mesnevî 15, gazel 7 beyitten oluşmaktadır. Şair, mesnevî ve gazelde padişahı *şeh Bâyezîd* ifadesiyle anmış; 3 manzumede farklı vezin kullanmıştır.

6. Efsahî (ö.?)

İranlı şair Efsahî'nin hayatı hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamakla birlikte şiirlerinden ileri bir yaşta Osmanlı topraklarına geldiği ve şiirlerini İkinci Bâyezîd'e sunma çabasında olduğu anlaşılmaktadır (Çiçekler, 2012, s. 35). Efsahî'nin *Kasayid-i Efsahî der medh-i Sultan Bâyezîd* (Efsahî'nin Sultân Bâyezîd'i Öven Kasideleri) adlı eseri, şairlerin sadece hizmetinde çalıştıkları hâmileleri için yazdıkları dizeleri içeren kitaplardandır. Bir nüshası, Sakıp Sabancı Müzesi'nin nadir yazmaları arasında bulunan eser, Prof. Dr. Mustafa Çiçekler (2012) tarafından Türkçeye çevrilerek yayımlanmıştır. Eserde Bâyezîd'in övgüsünde yazılmış 10 Farsça kaside bulunmaktadır. Kasidelerin başlangıcında şiir numaraları ve vezinlerine dair *muzârî'* (Fr. K. 1, 6), *remel* (Fr. K. 2, 3, 4, 5), *hezec* (Fr. K. 7, 9, 10) ve *müstec* (Fr. K. 8) şeklinde bahir bilgisi yazılıdır. Kasidelerde 5 farklı vezin kullanılmıştır. En fazla kullanılan vezin "*hezec*" bahrinden *mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün* olmuştur. Şiirlerde padişahın *Sultân-ı berr u bahr Ebu'n-Nasr Bâyezîd* (Fr. K. 1/7a), *Durr-i bahr-i devlet u ikbâl, Sultân Bâyezîd* (Fr. K. 3/11a), *Hudâyegân-ı cihân Bâyezîd Hân* (Fr. K. 8/28a), *Şeh-i âfâk sultân Bâyezîd* (Fr. K. 9/18a) ve *Şeh-i dîndâr Sultân Bâyezîd* (Fr. K. 9/45a) şeklinde anıldığı görülmektedir. Bâyezîd için yazılmış şiirlerde genel itibarıyla en az bir mısradaki padişahın adının geçtiği tespit edilmiştir. Efsahî'nin 9. kasidesinde padişahın adı iki kere (18a, 45a) anılmış, 4 ve 10. kasidede ise padişahın adı anılmamıştır. Kasidelerin en uzununu 73 beyit, en kısası ise 11 beyit olup toplamı 351 beyittir.

7. Gaybî (ö.?)

İkinci Bâyezîd dönemi şairlerinden olduğu bilinen, fakat hayatıyla ilgili yeterli bilgi bulunmayan şairlerden biri de Gaybî'dir. Kendisi de şair olan Bâyezîd; saltanatı yıllarında birçok âlim, şair ve sanatkârı himayesi altına almış ve onlara yardımlarda bulunmuştur. Gaybî'nin *Terbiyet-nâme* adlı 359 beyitten oluşan bir eseri mevcuttur. Bu eserde padişahın övgüsünde bölümler bulunmaktadır. Eserde telif ve istinsah kaydı bulunmamakla birlikte eserin *Sultân Bâyezîd* için yazıldığı 241. beyitten sonra *Med-i Sultânü'l-Ümerâ Melce'üz'-zu'afâ Sultân Bâyezîd Halledallâhü Te'âlâ Devletehü* ifadesiyle belirtilmiştir (Türkoğlu, 2018, s. 520). Eserin 275-306 beyitleri arasında 32 beyitten oluşan *Kasîde-i Muvaşşah* yer almaktadır. Mesnevî nazım biçiminde olan *Terbiyet-nâme*'nin esas vezni *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*, muvaşşah kaside bölümü ise *mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün* şeklindedir. Bu kasidenin her beytinin birinci mısrasının ilk harfi yan yana getirildiğinde *Sultânü'l-millet ve'd-dîn Sultân Bâyezîd* ibaresi meydana gelmektedir (Türkoğlu, 2018, s. 521). Eserin sonunda hatîmeden önce 324-349 beyitleri arasında

⁴ Söz konusu eser, Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu, Nu: 03298-004 içinde yer almaktadır. *Çâkerî Dîvânı*'nın nüshası için bk. <https://portal.yek.gov.tr/works/detail/256351> [E.T. 14.12.2025]

mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün vezninde bir kaside daha bulunmaktadır. Doğrudan padişahın adının ya da mahlasının yazılı olmadığı bu kaside de Türkoğlu'na göre padişahın övgüsündedir (Türkoğlu, 2018, s. 522). Bu bilgilere göre Gaybî'nin *Terbiyet-nâme* adlı eserinde Bâyezîd'e yazılan 83 beyit (242-268, 275-306, 324-349) olduğunu söylemek mümkündür.

8. Gelibolulu Sürûrî (ö. 969/1562)

Sürûrî, 1491'de Gelibolu'da doğmuş; 1562'de kolera hastalığından vefat etmiştir (Güleç, 2010, s. 170-171). Kaynaklarda âlim ve edip olarak nitelendirilen şairin telif, tercüme, şerh ve tefsir şeklinde birçok eseri ve Türkçe *Dîvân'*ı vardır. *Dîvân'*da 3 kaside, 502 gazel, 16 kıt'a, 19 matla, 44 müfret ve 1 murabba vardır. Gazellerden 266'sı nazîre olması sebebiyle *Dîvân*, belirli ölçüde nazîre mecmuası özelliği göstermektedir (Ünver, 2020, s. 10). Şairin 236 ve 347. gazelleri Adlî'nin şiirine nazîredir. *Dîvân'*da bu iki nazîrenin İkinci Bâyezîd'in şiirlerine yazıldığı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır; fakat Adlî mahlaslı şairlerin doğum ve ölüm tarihleri (Bayram, 2008, s. 33) söz konusu iki nazîrenin İkinci Bâyezîd'e yazıldığını göstermektedir. *Dîvân'*da manzumeler başlamadan önce *Nazîre-i Adlî* yazılmıştır. 5 beyitten oluşan bu gazellerin vezni, *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* şeklindedir.

9. İbnu'l-Uleyf (ö. 926/1520)

İkinci Bâyezîd'e sadece Osmanlı şairleri medhiyeler yazmamıştır. Türkçe kaynaklarda Mekkeli bir şair olan İbu'l-Uleyf'in de Bâyezîd'e yazdığı bir kasidesi bulunmaktadır. İbu'l-Uleyf, 851/1447'de Mekke'de doğmuş; 926/1520'de Mekke'de vefat etmiştir. Şairin Muhammed b. el-Huseynî es-Semerkindî tarafından şiirlerinin toplanarak istinsah edildiği bir *Dîvân'*ı ve farklı türde eserleri vardır. Bu eserlerden *ed-Dürrü'l-manzûm fî Menâkibi's-Sultân Bâyezîd Meliku'r-Rûm'*da⁵ Bâyezîd'in soy silsilesi, hayratı, seferleri, ulemâ ile ilişkisi, siyasi üslubu gibi konularda bilgi ve değerlendirmeler bulunmaktadır (Fazlıoğlu, 2001, s. 169). Bâyezîd'in övgüsünde yazılan kaside ise eserin 150b-151b sayfalarında kayıtlıdır. 63 beyitten oluşan kaside Arapçadır. Kasidenin 19. beytinde padişah *Ey hayrî çoğaltan, İslam toprağını dirençle, canla başla koruyan Bâyezîd* (Fazlıoğlu, 2001, s. 179) ifadeleriyle övülmüştür.

10. Lâdikli Mûsâ Medhî (ö. 952-3/1546'dan önce)

İkinci Bâyezîd ve Yavuz Sultan Selim dönemlerinde yaşamış olan Lâdikli Medhî hakkında kaynaklarda sınırlı bilgi bulunmaktadır. *Latîfî Tezkiresi* ve *Tuhfe-i Nâilî*'deki bilgilere göre şairin 952-3/1546'dan önce vefat ettiği tahmin edilmektedir (Erdemir, 2017, s. 12). Ayrıca mevcut tek eseri olan *Dîvânı*'ndaki şiirlerin muhtevası çerçevesinde şairin hayatı ve edebî şahsiyeti hakkında çıkarım yapmak mümkündür. *Dîvânı*'nda 18 kaside, 49 gazel, 3 kıt'a, 3 mesnevî, 2 terkîb-i bend, 2 murabba, 1 tercî-bend ve 1 matla mevcuttur. Bunlardan 8, 10 ve 11 numaralı kaside ile 9 numaralı murabba Bâyezîd'e yazılmıştır. Padişaha yazılan kasidelerin muhtevası övgü, teşekkür, dua ve toplumsal bir sorun sebebiyle padişahın yardım isteğine; murabbanın muhtevası ise şairin evinin yanması sebebiyle padişahın yardım isteğine dayanmaktadır (Erdemir, 2017, s. 105-109). Şiirlerde muhtevaya bağlı olarak başlık bulunmaktadır. Şair, kasidelerde *Hân Bâyezîd Gâzî sâhib-kırân-ı 'âlem* (K. 8/14b) ve *Şâh Sultân Bâyezîd ol sâye-i lütf-ı Hudâ* (K.

⁵ Söz konusu yazma eserin bir nüshasının kayıtlı olduğu kütüphane ve koleksiyon bilgisi şu şekildedir: Nuruosmaniye Kütüphanesi, Nuruosmaniye Koleksiyonu, no. 04914-003. <https://portal.yek.gov.tr/works/detail/180165> [E.T. 16.12.025].

10/1b) şeklinde padişahı anmıştır. Söz konusu şiirlerin ikisi, *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* ile yazılmış olup Bâyezîd'e yazılan şiirler, 180 mısradan (70 beyit, 10 bend) oluşmaktadır.

11. Lâmiî Çelebi (ö. 938/1532)

Asıl adı Mahmud olan Lâmiî Çelebi, 878/1473'te Bursa'da doğmuş ve 938/1532'de vefat etmiştir (Kut, 2003, s. 96). Şairin telif, tercüme ve şerh birçok eseri vardır. Şair, *Dîvân'*ını beş defter üzerine düzenlemiştir. Birinci defterde 29 kaside bulunmaktadır ve bunlardan 10. kaside, İkinci Bâyezîd'in övgüsünde yazılmıştır. 76 beyitten oluşan bu şiir, Ahmed Paşa'nın *Güneş* redifli kasidesine naziredir (Burmaoğlu, 1983, s. 21). Ayrıca padişahın anıldığı *Zıll-ı Hak Şeh Bâyezîd bin Muhammed Hân k'anuñ* (K. 10/27a) mısrası, Ahmed Paşa'nın Bâyezîd'e yazdığı 'îd redifli kasidede de geçmektedir. Padişahın övgüsündeki bu iki kaside, *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* vezni ile yazılmıştır.

12. Lutfî (ö. 897/1495?)

15. yüzyıl şairlerinden olan Lutfî'nin asıl adı Lutfullah'tır. Kaynaklarda doğum tarihiyle ilgili farklı bilgiler mevcuttur. Molla Lutfî olarak tanınan şair, Tokat'ta doğmuş; Fâtih Sultan Mehmed döneminde saray kütüphanesine hâfız-ı kütüb olarak tayin edilmiş; İkinci Bâyezîd döneminde müderrislik yapmıştır. Kendisine zındıklık ve ilhâd suçlamaları isnat edilerek 1495'te idam edilmiştir. Şair, hapis sürecinde suçsuzluğunu dile getirmek amacıyla padişaha ve önemli devlet adamlarına manzumeler yazıp göndermiş; suçsuzluğuna inandıramayıp idam edildiğinde de şairler, Molla Lutfî'nin idamına tarihler düşürmüştür. İdamı ile ilgili düşürülen tarihlerin çoğunluğunda şairin şehit olduğu yazılıdır (Gökyay ve Özen, 2020, s. 255-256). *Mecmû'a-i Kasâ'id-i Türkiyye'*deki 83. kaside (Karavelioğlu, 2015, s. 493) Lutfî'ye aittir. Bâyezîd'e yazılan şiirin *Hadden aşurma cevriñi zulmün haberleri | | Hân Bâyezîde ermeye zinhâr gey sakın* (K. 83/11ab) beytinde padişahın adı anılmıştır. 51 beyitten oluşan şiirin vezni *mef'âlü fâ'ilâtü mef'âlü fâ'ilün* şeklindedir.

13. Mesîhî (ö. 918/1512'den sonra)

Kaynaklarda doğum tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmayan Mesîhî, 15. yüzyılın ilk yarısında vefat etmiştir. Şairin hayatı ile ilgili tezkirelerde tekrar ya da birbirini tamamlayıcı nitelikte bilgi mevcuttur. İkinci Bâyezîd'in saltanatı döneminde eğitim amacıyla İstanbul'a gelen şair, Yavuz Sultan Selim döneminde de birkaç ay yaşamıştır (Mengi, 2020, s. 3-6). *Dîvân'*ındaki 2, 3 ve 4. kaside İkinci Bâyezîd'e; 5. kaside ise Yavuz Sultan Selim'e yazılmıştır. Bâyezîd'e yazılan üç şiirde de başlık bulunmaktadır. Şair, söz konusu şiirlerde padişahı *Zıll-ı İlâh u kutb-ı zamân Şâh Bâyezîd* (K. 2/20a), *Âfitâb-ı saltanat Hân Bâyezîd* (K. 3/11a) ve *Âfitâb-ı âsumân-ı saltanat Hân Bâyezîd* (K. 4/14a) şeklinde anmıştır. *Sitâyîş*, *Îdîye* ve *Ramazâniye* sebebiyle yazılan kasidelerden *Îdîye*, *hilâl* rediflidir. Padişaha yazılan kasidelerde toplam beyit sayısı 112'dir. 3 ve 4. kasidenin vezni *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*'dür.

14. Mihrî Hâtun (ö. 917/1512'den sonra)

Dîvân edebiyatı kadın şairlerinden olan Mihrî Hâtun, Amasyalıdır. Kaynaklarda mahlasına dair farklı bilgiler mevcuttur. İn'âmât defterinde 1512'de İkinci Bâyezîd'e kaside gönderdiğine dair bir kayıt bulunmaktadır. Bu bilgiye dayalı olarak 1512'den sonra vefat ettiği kabul edilmektedir (Erünsal, 2020, s. 37). Mihrî Hâtun, Bâyezîd'in

Amasya valiliği döneminde şairleriyle şehzadenin dikkatini çekmiştir. İkinci Bâyezîd dönemine ait bir in'âmât defterine göre Mihrî Hâtun'a yazdığı kasideler sebebiyle bir miktar akçe verilmiştir (Arslan, 2018, s. 10). Şairin *Dîvân'*ındaki 17 kasideden 2'si Bâyezîd için yazılmıştır. Biri (K. 2) 23, diğeri (K. 3) ise 32 beyitten oluşan bu kasidelerin vezni *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün'*dür. Şair, Bâyezîd için yazdığı kasidelerden birinde *saltanat* redifini kullanmıştır.

15. Münîrî (ö. 927/1521?)

Tezkirelerde şairin hayatı hakkında farklı bilgiler mevcuttur. Şair, kendi eseri *Mihr ü Müşterî*'de adını Münîrî b. Mehmed olarak kaydetmiştir. Babası İkinci Bâyezîd döneminde Erkân-ı Dîvân'da nişancılık yapmıştır. Münîrî, Bâyezîd'in ve oğlu Şehzade Ahmed'in teveccühünü kazanarak musâhipleri arasına girmiştir (Ay, 2019, s. 337). Hat sanatıyla da ilgilenen şairin *Dîvân'*ında Bâyezîd'e ve şehzâde Ahmed'e yazılmış Farsça ve Türkçe şiirler vardır. Bâyezîd'e yazılan şiirlerin 13'ü kaside, 2'si gazel, 1'i tarih ve 1'i muammadır. Kasidelerden 5'i Türkçe; diğeri 7 kaside, gazeller ve tarih Farsçadır. Münîrî, şiirlerinde *Be-devr-i hazret-i Şeh Bâyezîd Hân* (Fr. K. 8/9a), *Gül-bün-i gül-zâr-ı devlet hazret-i Şeh Bâyezîd* (Tr. K. 11/36a), *Mihr-i çarh-ı saltanat ya'nî ki sultân Bâyezîd* (Tr. K. 12/14a), *Pâdşâh-ı heft kişver hazret-i şeh Bâyezîd* (Tr. K. 14/18a), *Zill-i Hak nûr-ı Muhammed hazret-i hân Bâyezîd* (Fr. K. 15/1b), *Hazret-i şâh-ı cihân ya'nî ki sultân Bâyezîd* (Tr. K. 18/58a) ve *Hazret-i Şeh Bâyezîd ibn-i Mehmed Hân* (Tr. K. 19/10a) şeklinde padişahı anmıştır. Şiirlerde gazeller hariç *Der-Medh-i Sultân Bâyezîd Hân Halledallâhü Mülkehû* (Ersoy, 2010) şeklinde başlık bulunmaktadır. Bu başlıklardan da şiirlerin padişaha yazıldığını anlamak mümkündür. Örneğin 11 beyitten oluşan 19. kasidede "II. Bâyezîd'in gaza etmeye niyetlendiği zaman hakkında" anlamında bir başlık vardır. Münîrî, padişaha yazdığı şiirlerde 4 farklı vezin kullanmıştır. Şiirlerin 9'u *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*, 5'i *mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün*, 2'si *mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün*, 1'i ise *mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün* vezni ile yazılmıştır.

16. Necâtî Bey (ö. 914/1509)

Necâtî Bey'in asıl adı Îsâ'dır; hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Fâtih Sultan Mehmed'in ilk saltanat yıllarında (1444-1446) Edirne'de doğduğu tahmin edilmektedir. 914/1509'da vefat eden şair, kaynaklarda divan şiirinin temelini atan en büyük sanatkârlardan biri olarak nitelendirilmiştir. Necâtî Bey, Fâtih Sultan Mehmed ve İkinci Bâyezîd döneminde divan kâtipliği ve nişancılık görevlerinde bulunmuştur. 914/1509'da vefat eden şairden tezkirelerde övgüyle bahsedilmiştir (Kaya, 2006, s. 477). Necâtî Bey'in *Dîvân'*ı en son Ozan Yılmaz (2015) tarafından neşredilmiştir. *Dîvân'*da dîbâce, 28 kaside, 654 gazel, 5 musammat, 4 mesnevî, 69 kıt'a, 2 rubai, 22 müfred ve 14 Farsça şiir mevcuttur (Yılmaz, 2015, s. 12). Kasidelerden 4, 5, 9, 10, 11, 13, 17, 22 ve 28; dîbâcede ise 22 beyitten oluşan mesnevî Bâyezîd için yazılmıştır. Genel itibarıyla şiirlerin padişah için yazıldığı başlıklarından anlaşılmaktadır. Örneğin mesnevîde *Medh-i Pâdişâh-ı Azam ve Sultân-ı Muazzam Sultân ibnissultân Bâyezîd Hân ibni Muhammed Hân* (Mes. dîbâce), kasidelerde ise *Kasîde der-Feth-i Kara Boğdan ve Medh-i Sultân Bâyezîd* (K. 28) biçiminde başlıklar bulunmaktadır. Başlık dışında padişahın adı, 10 şiirde de birer kere *Sultân-ı Rûm Hüsrev-i âfâk Bâyezîd* (K. 4/16a), *Bülend-mertebe Hân Bâyezîd* (K. 9/11a), *Şâh-ı bülend-mertebe Sultân Bâyezîd* (K. 10/19a), *Yeryüzünün halîfesi Sultân Bâyezîd* (K. 13/13a), *Âsumân-ı saltanat Hân Bâyezîd* (K. 17/19a) ve *Hazret-i Hân Bâyezîd-i Osmânî* (K. 28/1a) şeklinde anılmıştır. Bu şiirlerde padişahın genel itibarıyla şiirin ortasındaki bir beyitte ve beytin a mısrasında anıldığı görülmektedir. *Kasîde der-Feth-i Kara Boğdan ve*

Medh-i Sultân Bâyezîd başlıklı 28. kasidede padişahın adı, ilk beyitte; *Kasîde-i Hançer der-Medh-i Sultân Bâyezîd Han* başlıklı 9. kasidede ise padişahın adı iki ayrı beyitte (11a, 12a) geçmektedir. Necâtî Bey, Bâyezîd için yazdığı şiirlerde *hançer* (K. 9), *seher* (K. 11), *tığ* (K. 13) ve *gül* (K. 17) rediflerini kullanmıştır. 10 şiirin, 4 farklı vezinle yazıldığı; bunlar içinde de 5 şiirle en fazla *mef'ûlü fâ'ilâtü mef'ûlü fâ'ilün* vezninin kullanıldığı görülmektedir. Şiirlerin en kısıası 22, en uzununu ise 64 beyit olmak üzere padişah için yazılan şiirler 437 beyitten oluşmaktadır.

17. Revânî (ö. 930/1523-24)

Revânî, İkinci Bâyezîd ve Yavuz Sultan Selim döneminde yaşamış; Kanûnî Sultan Süleyman'ın ilk saltanat yıllarında vefat etmiştir. Şair hayatı boyunca surre emini, matbah-ı âmire kâtibi, matbah-ı âmire emini ve mütevellilik gibi farklı görevlerde bulunmuştur (Erünsal, 2008b, s. 30). Kaynaklarda üç farklı eseri olduğu belirtilen şairin *Dîvân'*ında Bâyezîd için yazılmış 13 kaside⁶ (K. 4, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 22, 23, 28, 29) mevcuttur. Bu kasidelerin hepsinde *Kasîde der-Medh-i Sultân Bâyezîd* başlığı bulunmaktadır. Revânî, padişahın övgüsünde yazdığı şiirlerde genel itibarıyla padişahın adını bir mısradaki *Şeh Bâyezîd husrev-i gâzî* (K. 4/28a), *Sipîhr-mertebe Şeh Bâyezîd-i 'âlî-kadr* (K. 9/10a), *Süleymân-ı zamân Şeh Bâyezîd bin Mehemmed Hân* (K. 11/8a), *Rûşen-zamîr şâh-ı cihân Bâyezîd Hân* (K. 12/12a), *Sipîhr-mertebe Sultân Bâyezîd* (K. 13/19a) ve *Gerdûn-vekâr Hazret-i Sultân Bâyezîd* (K. 14/8a), *Şâh-ı 'âdil serv-i bâg-ı saltanat Şeh Bâyezîd* (K. 15/23a), *Husrev-i Gâzî Süleymân-ı zamân Şeh Bâyezîd* (K. 22/13a), *Pâdişâh-ı heft kişver ya'ni Sultân Bâyezîd* (K. 23/25a), *Bülend-mertebe Şeh Bâyezîd-i 'âlî-kadr* (K. 28/21a) şeklinde anmıştır; fakat 29. kasidede başlık dışında bir mısradaki padişahın adının anılmadığı görülmektedir. Bâyezîd'in övgüsünde yazılan bu kasidelerden K. 9 *hançer*, K. 11 *âteş*, K. 12 *şem'*, K. 13 *berf*, K. 15 *gül*, K. 22 *çemen*, K. 28 *gonca* ve K. 29 *benefşe* rediflidir. Buna göre padişahın övgüsündeki kasidelerin 8'i redif, 5'i ise kâfiye kullanılarak yazılmıştır. Ayrıca 13 şiirin 5 farklı vezinle yazıldığı; bunlar içinde de 4 şiirle en fazla *mef'ûlü fâ'ilâtü mef'ûlü fâ'ilün* vezninin kullanıldığı görülmektedir. Revânî'nin Bâyezîd için yazdığı kasidelerin en kısıası 24, en uzununu ise 52 beyit olmak üzere toplam beyit sayısı 489'dur.

18. Sâfî (Cezerî Kasım Paşa) (ö. 10/16. yüzyılın başlarında?)

Sâfî mahlaslı Cezerî Kasım Paşa'nın doğum ve ölüm tarihi hakkında kaynaklarda kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte 15. yüzyıl dîvân şairi olarak anılmaktadır. Fatih Sultan Mehmed ve İkinci Bâyezîd dönemlerinde Rumili Beylerbeyliği defterdarı, Hazîne-i Âmire defterdarı, nişancı ve lala olarak önemli görevlerde bulunmuştur (Erünsal, 2001, s. 546). Cezerî Kasım Paşa'nın bir *Dîvân'*ı vardır. Bu eserin bir nüshası İsmail E. Erünsal'ın özel kütüphanesinde. *Dîvân'*ın mecmua içinde yer alan başka bir nüshası ile şaire ait bazı şiirler, Hakan Sevindik ve Ahmet Sevgi tarafından

⁶ Bu kasideler dışında *Dîvân'*daki "*Kasîde der-Medh-i Sultân Selîm*" başlıklı 16, 25 ve 26. kasidelerin bazı farklılıklarla *Mecmû'a-i Kasâ'id-i Tûrkiyye*'de de yer aldığı tespit edilmiştir. *Dîvân'*daki 16. kaside, 259; 25. kaside, 73; 26. kaside ise 76. kaside olarak kitapta yer almaktadır. Söz konusu kasidelerde padişahın adının geçtiği mısralarda isim farklılığı (II. Bâyezîd/Sultân Selim) mevcuttur. Buna göre *Dîvân'*da Sultân Selim'in övgüsünde yazılan 16, 25 ve 26. kasideler, *Mecmû'a-i Kasâ'id-i Tûrkiyye*'de İkinci Bâyezîd'in övgüsünde yazılmıştır. *Dîvân'*a göre Bâyezîd'e 13 şiir yazılmıştır; fakat *Mecmû'a-i Kasâ'id-i Tûrkiyye*'deki 16, 25 ve 26. kasidelerin de Bâyezîd için yazıldığı kabul edilmesi durumunda bu sayı 16 olmaktadır. Çalışmada *Dîvân* esas alındığı için değerlendirmeler *Dîvân'*daki bilgilere göre yapılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bk. *Revânî Dîvânı* (Avşar, 2017), *Mecmû'a-i Kasâ'id-i Tûrkiyye* (Karavelioğlu, 2015).

neşredilmiştir. Bu eserde 3 kaside olup 1.si Fatih Sultan Mehmed'e, 2.si İkinci Bâyezîd'e yazılmıştır. 3.sü ise Hz. Hüseyin için yazılmış bir mersiyedir (Sevgi ve Sevindik, 2016, s. 48). Bâyezîd'in övgüsünde yazılan kaside, 23 beyitten oluşmaktadır. Padişahın adı, kasidede *Şâh-ı zamâne zill-ı Hudâ Bâyezîd Hân* (K. 2/9a) mısrasında anılmıştır. Şiirin vezni *mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün'* dür.

19. Sehî Bey (ö. 955/1548)

Hayatının ilk dönemleri hakkında fazla bir bilgi bulunmayan şair ve tezkire müellifi olan Sehî Bey'in Fâtih Sultan Mehmed döneminde Edirne'de doğduğu bilinmektedir. Necâtî Bey'in yanında yetişen Sehî Bey, Fâtih Sultan Mehmed, İkinci Bâyezîd ve Kanûnî Sultan Süleyman dönemlerinde yaşamış ve divân kâtipliği gibi önemli görevlerde bulunmuştur (Canım, 2009, s. 316-317). Anadolu sahasında yazılan ilk şuarâ tezkiresi Sehî Bey'e aittir. *Dîvân'*ında farklı kişilere yazılmış 32 kaside vardır. Bunlardan biri de Bâyezîd'in övgüsünde yazılmıştır. *Der-Medh-i Hazret-i Sultân Bâyezîd Sıfat-ı 'İdü'l-Mübârek* başlıklı kaside, 15 beyitten oluşmaktadır. *Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün* vezniyle yazılan *'id* redifli kasidenin 8a mısrasında padişah, *devr-i Hazret-i Şeh Bâyezîd* ifadesiyle anılmıştır.

20. Şehdî (ö.926/1520'den sonra)

Antakyalı olan Şehdî'nin kaynaklarda hayatı hakkında fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Latîfî tezkiresinde şairin öleceğini rüyasında görüp kendi helvasını pişirdiği bilgisi mevcuttur. Ayrıca farklı mecmualarda (Eğridirli Hacı Kemâl'in *Câmi'u'n-Nezâ'ir'i*, Edirneli Nazmî'nin *Mecma'u'n-Nezâ'ir'i* ve *Pervâne Bey Mecmuası*) şiirleri tespit edilmiştir (Köksal, 2020). Eğridirli Hacı Kemâl'in *Câmi'u'n-Nezâ'ir'i*nde (Ertek Morkoç, 2003, s. 1142) ve *Mecmû'a-i Kasâ'id-i Türkiyye'*de (Karavelioğlu, 2015, s. 731) Şehdî'nin İkinci Bâyezîd için yazılmış bir kasidesi yer almaktadır. *Câmi'u'n-Nezâ'ir'*de şiirden önce *Kasîde-i Şehdî be-nâm-ı Bâyezîd Hân* (Ertek Morkoç, 2003, s. 1142) şeklinde bir başlık vardır. *Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün* vezni ile yazılan kaside, her iki kaynaktan 51 beyittir. *Pervâne Bey Mecmuası'*ndaki Şehdî'nin bir zemin şiirinin başlangıcında da "*Şehdî fermâyed Sultân Bâyezîd Hân şâ'irlerindendir*" (Gıynaş, 2017, s. 186) yazılmaktadır.

21. Tâcîzâde Câfer Çelebi (ö. ö. 921/1515)

Tâcî-zâde Cafer Çelebi, 856/1452'de Amasya'da doğmuş ve ilk eğitimini burada almıştır. Babası Tâci Bey, "*Amasya'da Şehzade Bayezid'in defterdarı olarak hizmet etmiş ve Amasya seraskerliği görevinde bulunmuştur.*" Kaynaklarda şair kimliğine dair bilgi olsa da birkaç beyit ve manzume dışında bir eseri günümüze ulaşmamıştır (Erünsal, 2010, s. 353). Tâcîzâde Câfer Çelebi de babası gibi şair ve devlet adamıdır. Müderris ve Dîvân-ı Hümâyûn nişancılığı gibi önemli görevlerde bulunmuştur. "*II. Bâyezîd dönemine ait bir İn'âmât Defteri'nde 13 Rebûlâhir 909 (5 Ekim 1503) tarihinde yazdığı bir kasîdenin karşılığı olarak padişah tarafından kendisine hediye verildiği*" (Erünsal, 2018, s. 13) bilgisi kayıtlıdır. Farklı biçim ve türde eserleri olan şairin *Dîvân'*ındaki 18 kaside, 1 tercî-bend ve 1 gazel İkinci Bâyezîd için yazılmıştır. Şiirlerde başlık ya da bir ön söz bulunmamakla birlikte her şiirin bir mısrasında *Şâh-ı Gâzî Bâyezîd ibni Muhammed Han* (K. 4/20a), *Fahr-ı mü'lûk-ı rûy-ı zemîn Şâh Bâyezîd* (K. 5/48a), *Afîtab-ı burc-ı devlet ya'nî Sultân Bâyezîd* (K. 6/9a), *Pâdişâh-ı heft-kişver ya'nî Sultân Bâyezîd* (K. 7/12a), *Âsümân-ı feth ü nusret ya'nî Sultân Bâyezîd* (K. 12/29a), *Şeh Bâyezîd Husrev-i iklîm-i saltanat* (K. 16/10a) ve *Şehinşâh Bâyezîd* (K. 24/15a) gibi nitelermelerle padişahın adı anılmıştır. Tespit edilen şiirlerde genel

itibarıyla padişahın adıyla anıldığı görülmektedir; fakat “benefşe” redifli 17. kasidenin 34a musrasında padişah adıyla değil, mahlasıyla (*‘Adlî-lakab*) anılmıştır. Söz konusu şiirlerin 5 farklı vezinle yazıldığı görülmektedir. Şairin Bâyezîd için yazdığı şiirlerden 11’i *fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün*, 4’ü *mef’ûlü fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün*, 2’si *mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün*, 2’si *mefâ’ilün fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün*, 1’i ise *mef’ûlü mefâ’ilü mefâ’ilü fe’ülün* vezni ile yazılmıştır. Şiirlerin en uzununu 114 beyitten oluşan bir kaside, en kısası ise 9 beyitten oluşan bir gazeldir. *Dîvân’*da Bâyezîd için yazılan 20 şiir, 1087 beyit ve 5 bendden oluşmaktadır. Bu tespite göre çalışma kapsamında incelenen eserler arasında en fazla *Tâcîzâde Câfer Çelebi Dîvânı’*nda Bâyezîd için yazılmış şiir olduğunu söylemek mümkündür.

*Tâcîzâde Câfer Çelebi Dîvânı’*nda İkinci Bâyezîd için yazılmış şiirlerden 11’i bazı farklılıklarla *Mecmû’a-i Kasâ'id-i Türkiyye’*de (Karavelioğlu, 2015) de bulunmaktadır. Her iki eserde bulunan kasidelerin şiir numaralarına dair bilgiler şu şekildedir: (*Tâcîzâde Câfer Çelebi Dîvânı / Mecmû’a-i Kasâ'id-i Türkiyye*) K.4/K.92, K.6/K.173, K.11/K.79, K.12/K.114, K.13/K.234, K.14/K.196, K.17./K.161, K.21/K.207, K.24/K.270, K.25/K.107, K.27/K.163.

22. Vafî (ö.?)

İkinci Bâyezîd dönemi şairlerinden olan Vafî’nin doğum ve ölüm tarihi konusunda kaynaklarda net bir tarih olmamakla birlikte Serez (Siroz) yakınlarındaki Demirhisar’da doğduğu ve farklı yerlerde kadılık yaptığı bilgisi mevcuttur (Coşkun, 2012, s. 534). Yazdığı bir şiirden Yavuz Sultan Selim döneminin ilk zamanlarına kadar yaşadığı bilinen şairin *Dîvân’ı* Mehmed Çavuşoğlu (1980) tarafından neşredilmiştir. *Dîvân’*daki 1 ve 2 numaralı kaside; 37 numaralı gazel ve 1 numaralı kıt’a Bâyezîd için yazılmıştır. Şair, bu şiirlerde padişahı *Bülend-mertebe şeh Bâyezîd-i deryâ-dil* (K. 1/18a), *Mihr-i sipihr-i dîn ü düvel Bâyezîd Hân* (K. 2/13a), *Bâyezîd Hân-ı muzaffer-fer ebü'l-feth* (G. 37/9a) ve *Pâdişâh-ı bahr u ber Şeh Bâyezîd-i şîr-dil* (kıt’a 1/1a) nitelemeleriyle anmıştır. Gazel 37, gül redifli; kıt’a 1 ise üstüne rediflidir. Gazel ve kıt’anın vezni *fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün*, 1. kasidenin vezni *mefâ’ilün fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün*, 2. kasidenin vezni ise *mefâ’ilün fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün*’dür. *Dîvân’*daki Bâyezîd için yazılan şiirlerin beyit sayıları toplamı 98’dir.

23. Zâtî (ö. 953/1546)

Balikesirli olan şairin asıl adıyla ilgili kaynaklarda farklı bilgiler (Bahşî, İvaz, Satı, Zâtî ve Satılmış) mevcuttur. Hayatı hakkında fazla bir bilgi bulunmayan şair, 876/1471’de doğmuş; 953/1546’da İstanbul’da vefat etmiştir. Zâtî, Nevruz ve bayramlarda İkinci Bâyezîd’e kasideler sunmuş; padişahın son zamanlarındaki karışıklıkta hâmişiz kalarak remilcilik yapmaya başlamıştır (Coşkun, 2013, s. 150). Zâtî’nin farklı biçim ve türde eserleri vardır. *Dîvân’*daki kasidelerden 14’ü Kanûni Sultan Süleyman’a, 9’u Yavuz Sultan Selîm’e ve 6’sı ise İkinci Bâyezîd’e yazılmıştır (Kurtoğlu, 2017, s. 11). Bâyezîd’a yazılmış kasideler için *Dîvân’*da *Mecmû’a-i Kasâ'id-i Türkiyye* kaynak gösterilmiştir. Bu kasidelerin *Dîvân’*daki ve *Mecmû’a-i Kasâ'id-i Türkiyye’*deki numaraları şu şekildedir, s. (*Zâtî Dîvânı / Mecmû’a-i Kasâ'id-i Türkiyye*) K.9/K.57, K.10/K.62, K.11/K.72, K.12/K.46, K.13/K.183, K.14/K.197. Zâtî, bu şiirlerde padişahı *Şeh Bâyezîd İbni Mehemed pâdişâh-ı dehr* (K. 9/19a), *Bâyezîd ibni Mehemed mâh-ı burc-ı saltanat* (K. 10/26a), *Bâyezîd ibni Mehemed pâdişâh-ı bahr ü ber* (K.12/14a), *Bülend-mertebe Şeh Bâyezîd-i ‘arş-cenâb* (K. 13/17a), *Bâyezîd ibni Mehemed kutb-ı çerh-i saltanat* (K. 14/9a) ve *Bâyezîd ibni Mehemed şâh-ı mülk-i ma’delet* (TB. 1/VI/5a) ifadeleriyle anmıştır. 11.

kaside *kurbân*, 1. terkîb-i bendin 6. bendi *ola* rediflidir. Bâyezîd için yazılan 9 şiirden 5'i *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*, diğer 4 şiirin her biri ise farklı vezinle yazılmıştır. Padişaha yazılmış olan 17. murabba, *mütekerrir murabbadır* ve her bendin sonunda *Milket-i hüsn ü cemâle oldı sultân Bâyezîd* (17/5d) mısrası tekrarlanmıştır. Zâtî'nin Bâyezîd için yazdığı şiirlerin en kisası 5 bend, en uzununu ise 57 beyit olmak üzere toplam 16 bend, 240 beyitten oluşmaktadır.

24. İkinci Bâyezîd'e Şiir Yazan Diğer Şairler ve Şiirleri

Çalışma kapsamında İkinci Bâyezîd'e yazılan şiirler sadece dîvânlarda değil; kitap, kitap bölümü, makale gibi farklı bilimsel çalışmalarda da aranmıştır. Tespit edilen şiirlerin 131'i muhtelif dîvânlarda, 2'si *Mecmû'a-i Kasâ'id-i Türkiyye'*de, 10'u *Kasayid-i Efsahî der medh-i Sultan Bâyezîd'*de, 1'i *Terbiyet-nâme'*de, 16'sı ise üç farklı makalede tespit edilmiştir. Makalelerdeki 13 şiir, Topkapı Sarayı Müzesi Evrakı Arşivi 363 numaralı gömlekte olup Nusret Gedik (2022)⁷ tarafından yayımlanmıştır. Çalışmaya göre İbrâhîm İbn Bâlî, Kâtibî ve Rûhî ikişer; Hâtifi, Niyâzî, Ömer, Sûzî ve Şâkirî birer şiir yazmış; ayrıca şairi belli olmayan iki şiir de Bâyezîd'e yazılmıştır. Söz konusu şair ve şiirler, Bâyezîd'e yazılmış olmaları bağlamında tanıtıldıkları için bu çalışmada aynı bilgiler tekrar edilmemiş; şiirlerin sayısal olarak genel dağılımlarını ve bazı özelliklerini gösteren tablolarda tespit edilen bütün şiirler ayırım yapılmadan listelenmiştir. Arşiv belgelerinde tespit edilen bu şiirler, Bâyezîd hakkında henüz gün yüzüne çıkarılmamış başka şiirlerin de olabileceğini; dolayısıyla padişaha yazılan şiir sayısının artabileceğini göstermektedir.

İkinci Bâyezîd'e yazılan bir diğer şiir, istiğâse (feryad-nâme) türünde kasidedir. Tarihî vesika niteliğindeki şiirde Endülüs'teki son Müslüman devleti olan Benî Ahmer'deki Müslümanların Bâyezîd'den yardım talepleri konu edilmektedir (Meşe, 2020, s. 55). 105 beyitten oluşan şiir, Ramazan Meşe tarafından günümüz Türkçesine çevrilmiş; biçim ve muhteva incelemesi yapılmıştır. Söz konusu kaside, Bâyezîd'e sadece medh amacıyla değil yardım isteğiyle de şiir yazıldığını göstermektedir.

B- Şiirlerin Biçim Bağlamında Genel Özellikleri

Çalışmanın bu bölümünde tespit edilen şiirler; nazım biçimi, vezin, başlık, redif ve kâfiye hususiyetleri bakımından toplu olarak tablo ve grafikler eşliğinde gösterilip değerlendirilecektir.

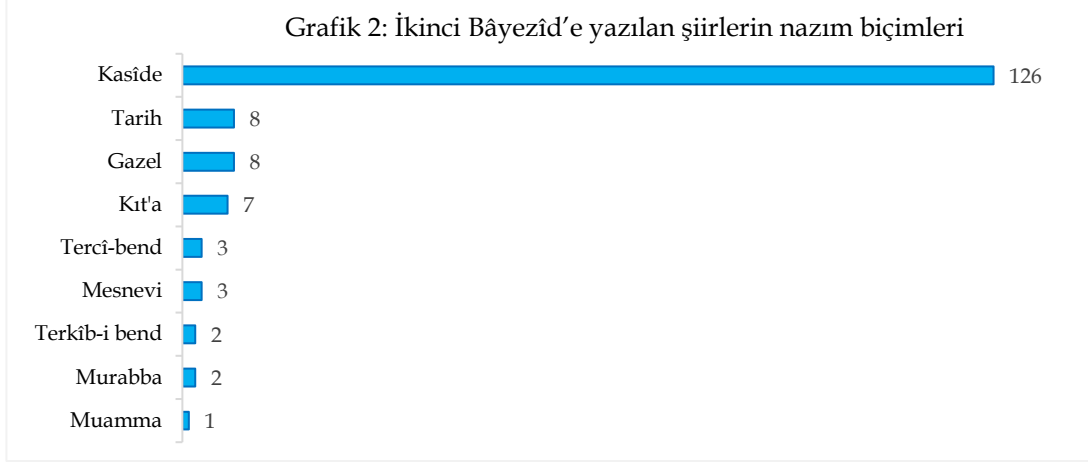
1. Nazım Biçimi

Medh, istiğâse gibi amaçlarla İkinci Bâyezîd'e yazılan şiirler nazım biçimleri bağlamında incelendiklerinde kaside, tercî-bend, terkîb-i bend, kıt'a, mesnevî, murabba ve gazel biçiminde yazıldıkları görülür. Kasideler, genellikle büyükleri övmek amacıyla yazılmış manzumelerdir (Çağbayır, 2017, s. 844). Haluk İpekten, kasideyi *bir kişiyi övmek genellikle karşılığında yardım istemek için yazılan şiirler* (İpekten, 2014, s. 40) olarak tanımlamıştır. Bâyezîd'e yazılmış 160 manzumeden 126'sı kaside biçimindedir. Bunların 26'sı Basîrî (11), Efsahî (10) ve Münîrî (5) tarafından yazılan Farsça kasidelerdir. Çalışma kapsamında Bâyezîd'e en fazla kaside yazan şairleri şu şekilde sıralamak mümkündür, s. Tâcîzâde Câfer Çelebi 18, Münîrî 13, Revânî 13, Basîrî 11, Efsahî 10, Ahmed Paşa 9,

⁷ Nusret Gedik, çalışmasının birinci Osmanlı Arşivi'nde yer alan şiirlerin şairlerini tek tek tanıtmış; ikinci bölümde de ilgili şiirlere yer vermiştir. Arşiv belgelerindeki şiir ve şairler hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Nusret Gedik (2022). "Arşiv Belgelerine göre Türkçe Yazılmış II. Bayezid Medhiyeleri." *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 48, 153-224.

Necâti Bey 9, Ahmed-i Rıdvân 8, Zâtî 6, Lâdikli Mûsâ Medhî 3, Mesîhî 3 vd. Buna göre padişaha en fazla kaside yazan şair, Tâcîzâde Câfer Çelebi'dir. En az 1 kaside yazan şairler arasında ise Cevherî, Hâtîfî, Lâmi'i Çelebi, Lutfî, Niyâzî, Ömer, Sûzî, Şâkirî vd. vardır. Aşağıda çalışma kapsamında tespit edilen 160 şiir, nazım biçimleri bağlamında bir grafikte özetlenmiştir.

2. Vezin

Türk şairlerince en çok benimsenen ve kullanılan arûz vezni *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* kalıbıdır (İpekten, 2014, s. 221). Yaklaşık olarak Türk şiirinde arûzla yazılmış üç şiirden biri bu kalıptadır (Bayram, 2022, s. 364). Farklı amaçlarla İkinci Bâyezîd'e yazılan 160 şiirde 19 farklı arûz kalıbı kullanıldığı; bunların 55'inin de *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* vezni ile yazıldığı görülmektedir. Padişaha yazdığı şiirlerde en fazla bu vezni kullanan şairler arasında Tâcîzâde Câfer Çelebi (10), Münîrî (7), Ahmed Paşa (3), Ahmed-i Rıdvân (3), Revânî (3), Zâtî (3) vardır. Bu vezinle yazılmış 55 şiirden 44'ü kaside biçiminde olup 3'ü Farsçadır. *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*'den sonra Bâyezîd için yazılan şiirlerde en çok kullanılan vezin, *mef'ûlü fâ'ilâtü mef'ûlü fâ'ilün*'dür. Bu vezinle yazılan 41 şiirin 37'si kaside biçimindedir. Bu kasidelerin 9'u Farsça, 32'si Türkçedir. Aşağıda İkinci Bâyezîd'e yazılan 160 şiirden her birinin biçimi, vezni ve toplam kullanım sayısı tablo biçiminde gösterilmiştir.

Tablo 2: İkinci Bâyezîd'e yazılan şiirlerin vezinleri

Şair-şiir	Vezin	Toplam
Ahmed Paşa K. 19, 25, 28; Tarih 24		
Ahmed-i Rıdvân K. 10, 52, 59		
Basîrî Fr. K. 11		
Cevherî K. 1		
Gelibolulu Sürûrî G. 236, 347		
Kâtîbî K. 1		
Lâdikli Mûsâ Medhî Mur. 9; K. 10		
Lâmiî Çelebi K. 10		
Mesîhî K. 3, 4	<i>fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün</i>	55
Mihri Hâtun K. 2, 3		
Münîrî Mu. 5; Fr. Tarih 1; Fr. K. 9, 15; Tr. K. 11, 12, 14, 18, 19		
Efsahî Fr. K. 3, 5		
Necâti Bey K. 17, 22		
Revânî K. 15, 22, 23		
Sûzî K. 1		
Şâkirî K. 1		
Tâcîzâde Câfer Çelebi K. 4, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 23, 25; G. 159=154		

Vasfı G. 37; Kit'a 1		
Zâtî K. 10, 12, 14; TB. 1; Mur 17		
Ahmed Paşa K. 22 ⁸ , 23, 24, 26		
Ahmed-i Rıdvan K. 34, 50		
Basîri Fr. K. 5, 7, 8, 9; Fr. Kit'a 24		
Cevherî TCB. 1		
Cezerî K. 2		
Efsahî Fr. K. 1, 6		
Hâtîfî K.1		
Lutfî K. 83	<i>mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün</i>	41
Mesihî K. 2		
Münîri Fr. K. 8, 10, 17; Tr. K. 20; Fr. G. 145		
Necâtî Bey K. 4, 5, 10, 11, 13		
Niyâzî K. 1		
Revânî K. 4, 12, 13, 14		
Rûhî K. 1		
Sehî Bey K. 16		
Tâcizâde Câfer Çelebi K. 5, 16, 21; TCB. 31		
Vasfî K. 2		
Zâtî TB. 2		
Ahmed Paşa K. 20		
Basîri Farsça K. 2, 3, 4, 6		
Münîri Tr. K. 16; Fr. G. 16		
Efsahî Fr. K. 8		
Kâtîbî K. 2	<i>mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün</i>	18
Necâtî Bey K. 9, 28		
Revânî K. 9, 28		
Şehdi K. 148		
Tâcizâde Câfer Çelebi K. 26, 27		
Vasfî K. 1		
Zâtî K. 13		
Efsahî Fr. K. 7, 9, 10		
Ömer K. 1		
Revânî K. 11	<i>mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün</i>	10
Tâcizâde Câfer Çelebi K. 22, 24		
Zâtî K. 9, 11		
Şair? Kit'a 1		
Ahmed-i Rıdvan K.49; G. 845		
Efsahî Fr. K. 2, 4	<i>fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün</i>	7
Revânî K. 10, 17		
Şair? TB. 1		
Ahmed-i Rıdvan K. 46		
Basîri Farsça Kit'a 13, 32	<i>mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün</i>	7
İbrâhîm İbn Bâlî K. 1, Mes. 1		
Lâdikli Mûsâ Medhî K. 11		
Necâtî Bey Mes. (dibâce)		
Ahmed Paşa Tarih 19		
Basîri Farsça Kit'a 15, 25	<i>fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün</i>	4
Çâkerî M. 4		
Ahmed Paşa K. 21, Tarih 27	<i>fâ'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün</i>	3
Basîri Fr. K. 1		
Münîri Tr. K. 13		
Revânî K. 29	<i>mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün</i>	3
Tâcizâde Câfer Çelebi K. 17		
Ahmed-i Rıdvan K. 9	<i>mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün</i>	2
Çâkerî G. 133		
Gaybî TBN. (KM. 1)	<i>mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün</i>	2
Lâdikli Mûsâ Medhî K. 8		
Çâkerî K. 5	<i>fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün</i>	1
Ahmed Paşa Tarih 20	<i>fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ülün</i>	1
Basîri Fr. K. 10	<i>fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül</i>	1
Ahmed Paşa Tarih 21	<i>müfte'ilün müfte'ilün fâ'ilün</i>	1

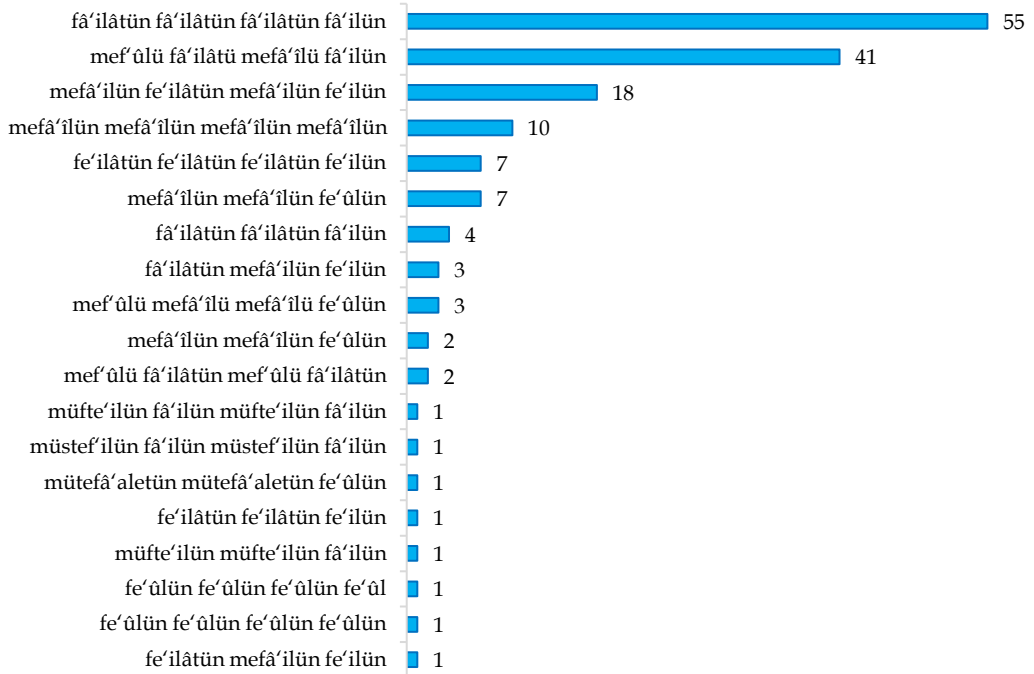
⁸ Ahmed Paşa *Dîvânı*'nda 22. kasidenin vezni *mef'ûlü fâ'ilâtün mefâ'ilü fâ'ilâtün* (Kadaş, 2022, s. 264) olarak belirtilmiştir. Esas itibarıyla kasidenin vezni *mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün* olmalıdır.

Ahmed Paşa Tarih 22	<i>fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün</i>	1
Ahmed Paşa Tarih 23	<i>mütefâ'iletün mütefâ'iletün fe'ülün</i>	1
Rûhî TCB. 1	<i>müfte'ilün fâ'ilün müfte'ilün fâ'ilün</i>	1
İbnu'l-Uleyf K. 1	<i>müste'ilün fâ'ilün müste'ilün fâ'ilün</i>	1
Toplam şair-şiiir: 31 (+2)-160	Toplam kullanılan vezin: 19	160

İkinci Bâyezîd'e en çok şiir yazan şairlerden Tâcizâde Câfer Çelebi söz konusu şiirlerini 5 farklı vezinle yazmıştır. Çalışma kapsamında padişaha 16 şiir yazdığı tespit edilen Ahmed Paşa'nın, bu şiirlerinde 9 farklı vezin kullandığı görülmektedir. Ahmed Paşa'nın dörder şiirinin vezni, *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* ve *mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün*'dür. Basîrî'nin Farsça kasidelerinden birinin vezni ile Efsahî'nin 2 Farsça kasidesinin vezni *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*'dür. Ayrıca Basîrî'nin Farsça kasidelerinden birinin vezni, Türkçede ilk kullanıldığı düşünülen (Bayram, 2022, s. 363); Şehnâme ölçüsü de denilen (İpekten, 2014, s. 289) *fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül*'dür. Aşağıda 160 şiirde arüz kalıplarının kullanım sıklığı bir grafikte özetlenmiştir.

Grafik 3: İkinci Bâyezîd'e yazılan şiirlerin vezinleri

3. Şiirleri Niteleyen Başlıklar

Dîvân şiirinde kaside, mesnevî, tarih gibi manzumelerde müstakil olarak başlık görmek mümkündür. Bu başlıkların bazıları müellif tarafından yazılmış; bazıları ise istinsah ya da neşir sürecinde manzumelere eklenmiştir. İkinci Bâyezîd'e yazılmış 160 şiirden bazılarında da [*Kasîde-i İbn Bâlî*], [*Mesnevî-i İbn Bâlî*], [*Kasîde-i Kâtibî*], [*Kasîde-i Niyâzî*], [*Kasîde-i Ömer*], [*Tercî'-Bend-i Rûhî*], [*Kasîde-i Şâkirî*] gibi sonradan eklenmiş başlık bulunmaktadır. Bu başlıkların manzumelere sonradan eklendiklerini köşeli parantez içini alınmış olmalarından anlamak mümkündür. Çalışma kapsamındaki kaside, mesnevî, kıt'a, tercî-bend, terkîb-i bend ve gazel nazım biçimiyle yazılmış toplam 160 şiirin büyük çoğunluğunda başlık vardır. Genel temayülde gazeller, başlıksız yazılmaktadır; fakat çalışmada farklı nazım biçimlerinde şiirler olması sebebiyle bütün şiirler ayırım yapılmadan toplu olarak aşağıda tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3: İkinci Bâyezîd'e yazılan bazı şiirlerin başlıkları

Şiir	Başlık
Şair: Ahmed Paşa	
K. 19, 24,	Kaside Li-Ecli Sultân Bâyezîd
K. 22	Kaside Der-Sıfat-ı Âb
K. 20, 21, 23, 28	Der-Medh-i Sultân Bâyezîd Hân
K. 25	Ve lehu fi Medh-i Sultân Bâyezîd Hân
K. 26	Der-Medh-i Şâh Bâyezîd
Tarih 19	Târîhü Cülûs Sultân Bâyezîd
Tarih 20	Târîh-i Muhârebe-i Sultân Bâyezîd bâ Cem der Yenişehir
Tarih 21	Ve Lehü Târîhü Diğer Hem Deriyn Bâb
Tarih 22	Târîhü Tezvic Kerden Mehmed Pâşâ Duhter-i Sultân Bâyezîd Râ
Tarih 23	Târîh-i 'İmâret-i Dâvûd Paşa Der-Kostantiniyye Hamiyyeti 'Anî'l-Baliyye
Tarih 24, 27	-
Şair: Ahmed-i Rıdvan	
K. 9, 10, 34, 46, 49, 50, 52; G. 845	-
K. 59	Kaside-i Bâyezîd Han
Şair: Basîrî	
Fr. K. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11	Kaside Der-Medh-i Sultân Bâyezîd
Şair: Cevherî	
K. 1, TCB. 1	-
Şair: Çakerî	
Mes. 4, K. 5, G. 133	-
Şair: Efsahî	
K. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	-
Şair: Gaybî	
TBN. KM. 1	Kaside-i Muvaşşaha
Şair: Gelibolulu Sürûrî	
G. 236, 347	[Nazîre-i Adli]
Şair: Hâtîfî	
K. 1	[Kaside-i Hâtîfî] Der medh-i Sultânü'l-Berreyn ve Hâkânü'l-Bahreyn Sultân bin Sultânü's-Sultân Bîyezîd bin Mehemed Hân Halledallâhu Mülketehü Ebbede Devletehu
Şair: İbnu'l-Uleyf	
K. 1	Kaside-i ibnu'l-Uleyf fi Medhî's-Sultan Bayezîd
Şair: İbrâhîm İbn Bâlî	
K. 1	[Kaside-i İbn Bâlî] Elhamdülillâhî'l-Vâcibü'l-Vücûd
Mes. 1	[Mesnevî-i İbn Bâlî]
Şair: Kâtibî	
K. 1	[Kaside-i Kâtibî] Hüve'l-Fettâh
K. 2	Kaside-i Kâtibi] Hüve'l-Fettâh
Şair: Lâdikli Mûsâ Medhî	
K. 8	[Kaside] Der-Medh-i Sultân Bâyezîd Gâzî Nevvera'llâhu Te'âlâ Merkadehu
K. 10	[Kaside] Medh-i Diğer İ'lâm-ı Resîden-i İn'am-ı Pâdişâh
K. 11	Kaside-i Nûh
Mur. 9	Murabba' Der-Üftâden-i Âteş Be-Hâne-i Medhî ve 'Arz-ı Ân Sultân-ı Gâzîyân
Şair: Lâmi'i Çelebi	
K. 10	Der-senâ vü medh-i pâdişâh-ı mümecced Sultân Bâyezîd bin Sultân Mehmed (Nevverallâhu Teâlâ merkadühü ve ce'ale matla'u'l-envâr meşhedühü)
Şair: Lutfî	
K. 83	-
Şair: Meslîhî	
K. 2	Der Sitâyiş-i Sultân Bâyezîd Hân
K. 3	'İdiye der Sitâyiş-i Sultân Bâyezîd Hân
K. 4	Ramazâniye der Sitâyiş-i Sultân Bâyezîd Hân
Şair: Mührî	
K. 2, 3	Kaside-i Sultân Bâyezîd Edâmallâhu 'Ömrehü
Şair: Münîrî	
Fr. K. 8	ve lehü eydan fi Medh-i Sultân Bâyezîd Hân Halledallâhu Hilâfetehtü
Fr. K. 9	ve lehü eydan fi Medh-i Sultân Bâyezîd
Fr. K. 10	Der-Medh-i Sultân Bâyezîd Hân Halledallâhu Mülkehü
Tr. K. 11	Der-Medh-i Sultân Bâyezîd Hân Halledallâhu Mülkehü
Tr. K. 12	fi Medh-i Sultânü'l-İslâm Bâyezîd Hân

Tr. K. 13	Der-Medh-i Sultânü's-selâtin Sultân Bâyezîd Hân
Tr. K. 14	Der-Medh-i Sultânü'l-guzât Sultân Bâyezîd
Fr. K. 15	Müşeccer Der-Medh-i Sultânü'l-İslâm Sultân Bâyezîd Hân Halledallâhü Mülkehû
Tr. K. 16	Der-Medh-i Sultân Bâyezîd 'Azze Nasruhu
Fr. K. 17	Der-Medh-i Sultân Bâyezîd Hân Halledallâhü Mülkehû
Tr. K. 18	Der-Medh-i Sultân Bâyezîd Hân Halledallâhü Mülkehû
Tr. K. 19	Der-Vakt-i Kasd-ı Gazâ Kerden-i Sultân Bâyezîd
Tr. K. 20	Der-Medh-i Sultân Bâyezîd Edâmallâhü Mülkehû
Fr. G. 16, 145	-
Mu. 5	Sultân Bâyezîd
Fr. Tarih 1	Târîh-i Musallâ-yı [Şeh Bâyezîd]
<i>Şair: Necâtî Bey</i>	
K. 4	Der-Medh-i Sultân-ı Berreyn ve Hâkân-ı Bahreyn Sultân Bâyezîd
K. 5	Kasîde
K. 9	Kasîde-i Hançer der-Medh-i Sultân Bâyezîd Han
K. 10	Kasîde der-Vasf-ı Sultân Bâyezîd aleyhirrahmeti
K. 11	Kasîde der-Vasf-ı Sultân Bâyezîd aleyhirrahmeti
K. 13	Kasîde der-Vasf-ı Tîğ berây-ı Sultân Bâyezîd
K. 17	Gül Kasîdesi
K. 22	Kasîde der-Medh-i Sultân Bâyezîd
K. 28	Kasîde der-Feth-i Kara Boğdan ve Medh-i Sultân Bâyezîd
Mes. (dibâce)	Medh-i Pâdişâh-ı Azam ve Sultân-ı Muazzam Sultân ibnissultân Bâyezîd Hân ibni Muhammed Hân (halledallahu mülkehu ve sultânahu ve alelâlemîn birruhu ve ihsânuhu)
<i>Şair: Niyâzî</i>	
K. 1	[Kasîde-i Niyâzî]
<i>Şair: Ömer</i>	
K. 1	[Kasîde-i Ömer]
<i>Şair: Revânî</i>	
K. 4, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 22, 23, 28, 29	Kasîde der-Medh-i Sultân Bâyezîd
<i>Şair: Rûhî</i>	
K. 1	[Kasîde-i Rûhî]
TCB. 1	[Tercî'-Bend-i Rûhî] Hüve'l-Fettâh
<i>Şair: Sâfî</i>	
K. 2	-
<i>Şair: Sehî Bey</i>	
K. 16	Der-Medh-i Hazret-i Sultân Bâyezîd Sıfat-ı 'İdü'l-Mübârek
<i>Şair: Sûzî</i>	
K. 1	[Kasîde-i Sûzî] Hüve'l-Fettâh
<i>Şair: Şâkirî</i>	
K. 1	[Kasîde-i Şâkirî]
<i>Şair: Şehdî</i>	
K. 148	-
<i>Şair: Tâcîzâde Câfer Çelebi</i>	
K. 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27; TCB. 31; G. 159=154	-
<i>Şair: Vasfî</i>	
K. 1, 2; G. 37; Kıt'a 1	-
<i>Şair: Zâtî</i>	
K. 9, 10, 11, 12, 13, 14	[Sultân Bâyezîd İçin Kasîde]
TB. 1	[Sultân Bâyezîd İçin Mersiye]
TB. 2	Mersiye Berây-ı Sultân Bâyezîd Bin Mehemmed Han
Mur. 17	-
<i>Şair: ?</i>	
Kıt'a 1	[Kıt'a] Hüve'l-Kerîm
TB. 1	[Terkîb-Bend] Hüve's-Sultân
Toplam 9 nazım biçimi	Toplam 31 şair (+2 kimliği belirsiz şair), 48 farklı başlık.

Tabloda da görüldüğü üzere şiirlerden özellikle kasidelerin başlıklı olduğunu söylemek mümkündür. Şairler arasından Ahmed Paşa, Ahmed-i Rıdvan, Lâdikli Mûsâ Medhî, Mesîhî, Necâtî Bey'in şiirlerinde manzumeyi nitelendiren bir başlık vardır;

Tâcizâde Câfer Çelebi, Cevherî, Çâkerî, Efsahî, Sâfi, Şehdî, Vasfî'nin şiirlerinde başlık bulunmamaktadır. Zâtî'nin İkinci Bâyezîd içi yazdığı kasidelerin hepsinde sonradan eklenmiş [*Sultan Bâyezîd İçin Kaside*] şeklinde başlık mevcuttur. Şiirlerde özellikle kaside ve tarihlerde başlık bulunmasını, bu şiirlerin belirli bir amaca (birini veya bir şeyi övmek; önemli olayları, doğum, ölüm, inşâ tarihlerini göstermek vd.) yönelik yazılmış olmalarıyla ilişkilendirmek mümkündür. Nitekim *Der-Medh-i Sultân-ı Berreyn ve Hâkân-ı Bahreyn Sultân Bâyezîd*, *Der-Vakt-i Kasd-ı Gazâ Kerden-i Sultân Bâyezîd*, *Kasîde der-Feth-i Kara Boğdan ve Medh-i Sultân Bâyezîd*, *Târîhü Cülûs Sultân Bâyezîd* başlıklarında ilgili şiirlerin hangi amaçla yazıldıklarının belirtildiği görülmektedir.

4. Redif ve Kâfiye

İkinci Bâyezîd'e yazılan şiirlerin büyük çoğunluğunda en az bir mısra padişahın adının anıldığı görülmektedir. Genel itibarıyla padişah, beytin a mısrasında övgü ifadeleriyle ya da *Bâyezîd b. Muhammed* biçiminde yazılmıştır. Aşağıda tabloda gösterildiği üzere 160 şiirden 53'ü kelime düzeyinde (*âb, müşğ, gül, güneş, hilâl, nergis, seher, tığ, serv, üstüne*) rediflidir. Bu şiirlerin 5'i Farsça kasidedir. Bunlarda redif olarak *bâşed, est, 'îd, dehed, nîst* kelimeleri kullanılmıştır. *Gül, âb, ola, üstüne, 'îd, kerem, hançer, âteş* birden fazla redif olarak kullanılan kelimelerdendir. 160 şiirde *-ân 27, -âr 25, -âl 10, -îd 7, -în 6* kere kâfiye olarak kullanılmıştır. Bu oranlar, Bâyezîd'e yazılan şiirlerde şairlerin redif/kâfiye tercihleri hakkında bir değerlendirilme yapılmasına imkân sağlamaktadır.

Tablo 4: İkinci Bâyezîd'e yazılan şiirlerin redif ve kâfiyeleri

Şiir/T. Beyit/Bend	Kâfiye	Redif	Padişahın anıldığı mısra
<i>Şair: Ahmed Paşa</i>			
K. 19/61	-în	-	Zill-ı Yezdân âftâb-ı taht Sultân Bâyezîd (27a)
K. 20/51	-âl	-	Bahâr-ı devlet-i Şeh Bâyezîd-i ferruh-fâl (1a)
K. 21/39	-ân	bulduñ	Hutbe-i Bâyezîd Hân bulduñ (20b)
K. 22/40	-âr	âb	Şeh Bâyezîd ol ki anuñ tığn añucak (13a)
K. 23/55	-âr	âb	Şeh Bâyezîd işigine yüz stürdügin görtüp (34a)
K. 24/38	-âr	-	Şeh Bâyezîd devletine nevbet urdı 'îd (20a)
K. 25/33	-ân-ı	'îd	Zill-ı Hak Şeh Bâyezîd İbni Muhammed Hân k'anuñ (10a)
K. 26/16	-âr	-um üstine	Şeh Bâyezîdi ben ögicek cân nisâr ider (12a)
K. 28/11	-ân	-dan tamar	Söylesem bülbül gibi Şeh Bâyezîdüñ medhini (11a)
Tarih 19/2	-îd	-	Çıkdı devlet tahtına Şeh Bâyezîd (1a) Kayser oldu Rûm'a Sultân Bâyezîd (886/1481) (2b)
Tarih 20/4	-â	-	-
Tarih 21/2	-îb	-	Niyyet Cem kerd çü Şeh-i Bâyezîd (1a)
Tarih 22/2	-în	-	-
Tarih 23/4	-âmeh	-	li-Sultân Bâyezîd bin Muhammed (2a)
Tarih 24/5	-â	-	Şöyle 'âlî yapıdı Dâru'l-hayrı Sultân Bâyezîd (1a)
Tarih 27/3	-irih	-i	Devr-i Şeh Bâyezîd Hânda k'anuñ (1a)
<i>Şair: Ahmed-i Rıdvan</i>			
K. 9/19	-âr	-	Dahi şâh-ı zamân Hân Bâyezîd'üñ (16a)
K. 10/42	-ân	ola	Sâye-i Perverdigâr Hân Bâyezîd (4a)
K. 34/25	-âr	la'l	Sultân Bâyezîd-i muzaffer ki 'adl ile (17a)
K. 46/9	-nde	olsun	Eyâ Şeh Bâyezîd Hân-ı 'âlem (8a)
K. 49/48	-ân	-i kerem	Bâyezîd-i Şeh ü Sultân ki budur hân-ı kerem (5b)
K. 50/16	-ân	müşğ	Sultân Bâyezîd k'anuñ hulkı zerresi (12a)
K. 52/54	-ân	-	Pâdişâh-ı Rûm Sultân Bâyezîd-i dâdger (50a)
K. 59/17	-âl	-	-
G. 845/5	-zı	-	Bâyezîd Han-ı zamân u melik-i emn ü emân (4a)
<i>Şair: Basîrî</i>			
Fr. K. 1/29	-ân	bâşed	Devlet-i Bâyezîd-i Hân bâşed (1b)
Fr. K. 2/28	-âst	-	-
Fr. K. 3/34	-âr	-	Muhîd-i cûd u sehâ Bâyezîd-i Hân-ı şâhî (13a)
Fr. K. 4/34	-ün	-	Şeh-i sitâre haşem Bâyezîd-i Hân ki hilâl (5a)
Fr. K. 5/20	-âb	-	Sultân-ı adl-i perver Ebu'n-Nasr Bâyezîd (8a)

Fr. K. 6/46	-ân	-	Muhîd-i cûd u sehâ Bâyezîd-i Hân-ı şâhî (14a)
Fr. K. 7/23	-id	-	Der-bezm-i şâh-ı gâzî Ebu'n-Nasr Bâyezîd (6b)
Fr. K. 8/17	-âr	-	Sultân-ı dâd-güster Ebu'n-Nasr Bâyezîd (3a)
Fr. K. 9/25	-âr	-	Hân Bâyezîd-i Hüsrev ü âdil ki lutf o (12a)
Fr. K. 10/18	-âd	-	-
Fr. K. 11/34	-âr	gül	Gülbün-i gülzâr-ı şâhî ya'nî Sultân Bâyezîd (19a)
Fr. Kit'a 13/3	-'	-	Şeh-i dîn-dâr Sultân Bâyezîd ân-ke (1a)
Fr. Kit'a 15/3	-â	-	Hüsrev-i dîn-dâr Sultân Bâyezîd (1a)
Fr. Kit'a 24/3	-dî	-	Sultân-ı ber ü bahr Ebu'n-Nasr Bâyezîd (1a)
Fr. Kit'a 25/3	-îm	-	Sâhibân hayrât-ı Sultân Bâyezîd (1a)
Fr. Kit'a 32/4	-ek	-	Refîku'l-kadr Sultân Bâyezîd ân-ke (3a)
<i>Şair: Cevherî</i>			
K. 1/19	-âb	-	Hüsrev-i sâhib-kırân Şeh Bâyezîd-i kâmrân (7a)
TCB. 1/7/35	-ân	-	Mîlk-i cihâna şâh olalı Bâyezîd Hân (7/1a)
<i>Şair: Çâkerî</i>			
Mes. ⁹ 4/15	-	-	Sen dahi oğlın ey Şeh Bâyezîd (9a)
K. 5/32	-âr	-	-
G. 133/7	-ey	-	Duâ kıl Çâkerî şeh Bâyezîde (7a)
<i>Şair: Efsahî</i>			
Fr. K. 1/47	-âr	-	Sultân-ı berr u bahr Ebu'n-Nasr Bâyezîd (7a)
Fr. K. 2/28	-er	-	Bâyezîd ânki be-güyed kademeş ter ne-şeved (10a)
Fr. K. 3/25	-et	est	Durr-i bahr-i devlet u ikbâl, Sultân Bâyezîd (11a)
Fr. K. 4/20	-er	-	-
Fr. K. 5/28	-id	-	Âfitâb-ı âsumân-ı adl Sultân Bâyezîd (12b)
Fr. K. 6/25	-id	-	Dârâ-yı heft kişver Ebu'n-Nasr Bâyezîd (14b)
Fr. K. 7/32	-â	-	Veliyy-i ahd, Sultân Bâyezîd ân gavs-i ehl-i dil (13a)
Fr. K. 8/62	-îr	-	Hudâyegân-ı cihân Bâyezîd Hân ki be-dehr (28a)
Fr. K. 9/73	-er	-	Şeh-i âfâk sultân Bâyezîd ân şeh ki tâ sad karn (18a)
Fr. K. 10/11	-ân	-	Şeh-i dindâr Sultân Bâyezîd ân husrev-i gâzî (45a)
<i>Şair: Gaybî</i>			
KM. 1/32	-âb	-	Tâ 'Adlî nüshasında bir fasla virdi biñ bâb (12b)
<i>Şair: Gelibolulu Surûrî</i>			
G. 236/5	-âf	-	-
G. 347/5	-âh	-dan	-
<i>Şair: Hâtîfî</i>			
K. 1/26	-âl	-	-
<i>Şair: İbnu'l-Uleyf</i>			
K. 1/63	-r	-	İlâ Bâyezîdî'l-hayri ve'l-meliki'l-lezî (19a)
<i>Şair: İbrâhîm İbn Bâlî</i>			
K. 1/25	-em	-	Ki ya'nî sa'd atına Bâyezîd Hân (14a)
Mes. ¹⁰ 1/10	-	-	-
<i>Şair: Kâtîbî</i>			
K. 1/19	-âl	-	Hazret-i şeh Bâyezîd ol husrev-i sâhib-kemâl (8b)
K. 2/57	-ânı	-	Yegâne hazret-i şeh Bâyezîd-i husrev-i 'ahd (30a)
<i>Şair: Lâdikli Mûsâ Medhî</i>			
K. 8/29	-em	-	Hân Bâyezîd Gâzî sâhib-kırân-ı 'âlem (14b)
K. 10/21	-â	-	Şâh Sultân Bâyezîd ol sâye-i lütf-ı Hudâ (1b)
K. 11/20	-er	-	-
Mur. 9/10	-11	-	-
<i>Şair: Lâmi'î Çelebi</i>			
K. 10/76	-er	güneş	Zıll-ı Hak Şeh Bâyezîd bin Muhammed Hân k'anuñ (27a)
<i>Şair: Lutfî</i>			
K. 83/52	-in	-	Hân Bâyezîde ermeye zinhâr gey sakın (11a)
<i>Şair: Mesîhî</i>			
K. 2/48	-ân	-	Zıll-ı İlâh u kutb-ı zamân Şâh Bâyezîd (20a)
K. 3/33	-er	hilâl	Âfitâb-ı saltanat Hân Bâyezîd ol kim anuñ (11a)

⁹ Şiir mesnevî nazım biçimiyle yazılmıştır; dolayısıyla her beyit, kendi içinde kâfiyelidir.

¹⁰ Şiir mesnevî nazım biçimiyle yazılmıştır; dolayısıyla her beyit, kendi içinde kâfiyelidir.

¹¹ Lâdikli Mûsâ Medhî'nin bu şiiri mütekerrir murabba'dır. 10 bendden oluşan şiirin her bendinin sonunda *Kaldı Medhî 'andelübün hânesüz devletlü hân* mısrası tekrarlanmaktadır. 9. bendde ilk üç mısra, *eyle gel* redifi ile yazılmıştır. Diğer bendlerin ise ilk üç mısrası *-ân, -âm, -âr, -ûş, -elî* biçiminde kâfiyelidir.

Havva Aşı

K. 4/31	-âm	-	Âfitâb-ı âsumân-ı saltanat Hân Bâyezîd (14a)
<i>Şair: Mihri</i>			
K. 2/23	-ân	saltanat	-
K. 3/32	-âb	-	Kimdür ol hâkân-ı a'zam ya'ni Sultân Bâyezîd (20a)
<i>Şair: Müniri</i>			
Fr. K. 8/30	-âl	- i 'id	Bâzem be-devr-i hazret-i Şeh Bâyezîd Hân (9a)
Fr. K. 9/24	-erest	-	Ân şeh-i dünyâ vü dîn ya'ni ki sultân Bâyezîd (9a)
Fr. K. 10/43	-erest	-	Şeh Bâyezîd hân ki şeh-i heft kişverest (3b)
Tr. K. 11/57	-em	-	Gül-bün-i gül-zâr-ı devlet hazret-i Şeh Bâyezîd (36a)
Tr. K. 12/41	-â	-	Mihr-i çarh-ı saltanat ya'ni ki sultân Bâyezîd (14a)
Tr. K. 13/42	-il	-	Sultân-ı cihân hazret-i 'Adli şeh-i 'âdil (15b)
Tr. K. 14/45	-ân	-idur	Pâdşâh-ı heft kişver hazret-i şeh Bâyezîd (18a)
Fr. K. 15/23	-id	-	Zıll-i Hak nûr-ı Muhammed hazret-i hân Bâyezîd (1b)
Tr. K. 16/58	-er	nergis	Devâm-ı devlet-i şeh Bâyezîd hân için
Fr. K. 17/59	-ân	dehed	Şeh Bâyezîd hân ki heme hân esîr-i üst (27a)
Tr. K. 18/101	-er	güneş	Hazret-i şâh-ı cihân ya'ni ki sultân Bâyezîd (58a)
Tr. K. 19/11	-â	-	Hazret-i şeh Bâyezîd ibn-i Mehmed hân için (10a)
Tr. K. 20/64	-ân	-i subh	Şeh Bâyezîd hân kim anuñ kem tufeylidir (37a)
Fr. G. 16/6	-âh	-i nîst	Devâm-ı devlet-i şeh Bâyezîd dâyim bâd (6a)
Fr G. 145/9	-âh	-	Şeh Bâyezîd hân ki ez-ân-ı veyest cihân (8a)
Muamma 5/1	-	-	-
Fr. Tarih 1/2	-id	-	Her geh efzûn bâd bâdâ 'ömr-i sultân Bâyezîd (2b)
<i>Şair: Necâti Bey</i>			
K. 4/50	-âb	-	Sultân-ı Rûm Hüsrev-i âfâk Bâyezîd (16a)
K. 5/23	-âb	-	Şeh Bâyezîd o ki rikâbınca gitmeğe (7a)
K. 9/41	-ân	hançer	Bülend-meretebe Hân Bâyezîd o şeh ki (11a) Şükür ki hazret-i Sultân Bâyezîd'e sunar (12a)
K. 10/41	-âr	-	Şâh-ı bülend-meretebe Sultân Bâyezîd (19a)
K. 11/51	-a/â	seher	Şeh Bâyezîd-i hüsrev-i âfâk ki onun (19a)
K. 13/64	-âne	tig	Yeryüzünün halifesi Sultân Bâyezîd (13a)
K. 17/44	-âr	gül	Âsumân-ı saltanat Hân Bâyezîd o ki onun (19a)
K. 22/60	-in	-	Âfitâb-ı adl Sultân ibni Sultân Bâyezîd (33a)
K. 28/41	-ân	-i	Hoş aldı hazret-i Hân Bâyezîd-i Osmâni (1a)
Mes. (dîbâce) /22	-	-	Duâlar eyle Sultân Bâyezîd'e (5b)
<i>Şair: Niyâzi</i>			
K. 1/33	-âr	gül	Hân Bâyezîd husrev-i vâlâ-güher k'olur (9a)
<i>Şair: Ömer</i>			
K. 1/23	-â	-dur	Medâr u merkez-i ikbâl Sultân Bâyezîd ol kim (10a)
<i>Şair: Revânî</i>			
K. 4/51	-âr	-	Şeh Bâyezîd husrev-i gâzi ki tigidir (28a)
K. 9/33	-ân	hançer	Sipihr-meretebe Şeh Bâyezîd-i 'âli-kadr (10a)
K. 10/25	-er	-	Bâyezîd ibn Mehmed şeh-i gerdûn-vekâr (10a)
K. 11/31	-ân	âteş	Süleymân-ı zamân Şeh Bâyezîd bin Mehmed Hân (8a)
K. 12/29	-âr	şem'	Rûşen-zamîr şâh-ı cihân Bâyezîd Hân (12a)
K. 13/43	-âr	berf	Ya'ni sipihr-meretebe Sultân Bâyezîd (19a)
K. 14/24	-eng	-	Gerdûn-vekâr Hazret-i Sultân Bâyezîd (8a)
K. 15/41	-âr	gül	Şâh-ı 'âdil serv-i bâg-ı saltanat Şeh Bâyezîd (23a)
K. 17/52	-âl	-	Bâyezîd ibn Muhammed şeh-i gerdûn-'azamet (23a)
K. 22/35	-er	çemen	Husrev-i Gâzi Süleymân-ı zamân Şeh Bâyezîd (13a)
K. 23/46	-in	-	Pâdişâh-ı heft kişver ya'ni Sultân Bâyezîd (25a)
K. 28/33	-er	gonca	Bülend-meretebe Şeh Bâyezîd-i 'âli-kadr (21a)
K. 29/46	-âr	-a benefşe	-
<i>Şair: Rûhi</i>			
K. 1/41	-em	-	Sultân-ı kâm-rân-ı cihân Bâyezîd Hân (24a)
TCB. 1/7/56	-eng ¹²	-	Şâh-ı cihân Bâyezîd Hân ebu'l-feth-i dîn (1/8a)
<i>Şair: Sâfi (Cezerî Kasım Paşa)</i>			
K. 2/23	-âb	-	Şâh-ı zamâne zıll-ı Hudâ Bâyezîd Hân (9a)
<i>Şair: Selî Bey</i>			
K. 16/15	-âl	-i 'id	Hassa ki devr-i Hazret-i Şeh Bâyezîd ola (8a)
<i>Şair: Sûzi</i>			
K. 1/31	-âr	serv	Hazret-i Şeh Bâyezîd ibni Mehmed Hân k'anuñ (9a)

¹² Tabloda padişahın adının geçtiği I. bendin kâfiyesi yazılmaktadır.

Şair: Şâkirî			
K. 1/28	-ân	-1 gül	Husrev-i âfâk Sultân Bâyezîd-i nev-cüvân (10a)
Şair: Şehdî			
K. 148/51	-âl	-	Şeh-i mülûk-i cihân Bâyezîd Hân-ı zemân (28a)
Şair: Tâcizâde Câfer Çelebi			
K. 4/43	-er	-	Şâh-ı Gâzî Bâyezîd ibni Muhammed Han kim ol (20a)
K. 5/114	-ân	-	Fahr-ı mülûk-ı rûy-ı zemîn Şâh Bâyezîd (48a)
K. 6/41	-âb	üstine	Afitâb-ı burc-ı devlet ya'nî Sultân Bâyezîd (9a)
K. 7/45	-âl	-	Pâdişâh-ı heft-kişver ya'nî Sultân Bâyezîd (12a)
K. 11/56	-en	-	Pâdişâh-ı heft-kişver hazret-i Şeh Bâyezîd (28a)
K. 12/57	-âr	-	Âsümân-ı feth ü nusret ya'nî Sultân Bâyezîd (29a)
K. 13/51	-er	kâkül-i müşkîn-i döst	Kimdür ol iklim-i Rûmuñ hânı Sultân Bâyezîd (17a)
K. 14/101	-âm	-	Husrev-i kişver-küşâ-yı 'ahd Sultân Bâyezîd (56a)
K. 15/41	-â	-1 'id	Husrev-i kişver-küşây-ı 'ahd Sultân Bâyezîd (15a)
K. 16/39	-ânı	misk	Şeh Bâyezîd Husrev-i iklim-i saltanat (10a)
K. 17/70	-ârı	benefşe	'Adli-lakab ol şâh-ı cihân-bahş k'olupdur (34a)
K. 21/39	-â	-	Şeh Bâyezîd ol ki işiginde rûz u şeb (5a)
K. 22/43	-â	-dan	Şehinşeh Bâyezîd ol kim hezârân meretebe anuñ (20a)
K. 23/43	-âb	-	Pâdişâh-ı heft-kişver ya'nî Sultân Bâyezîd (9a)
K. 24/40	-ag	âteş	Şehinşâh Bâyezîd ol kim anuñ râyından alur nûr (15a)
K. 25/54	-ânı	-dur	Adl-i Sultân Bâyezîd ibn-i Muhammed Hânıdur (27b)
K. 26/131	-ân	-	Şeh-i zamâne vü Hân Bâyezîd-i ferruh-baht (84a)
K. 27/70	-er	lâle	Şeh-i zamâne vü Hân Bâyezîd-i ferruh-baht (23a)
TCB. 31/V/70	-ân	kanı ¹³	Şeh Bâyezîd mehdi-yi âhir zamân kanı (IV/2b)
G. 159=154/9	-in	-	Pâdişâh-ı heft kişver ya'nî Sultân Bâyezîd (8a)
Şair: Vasfî			
K. 1/42	-âr	-	Bülend-meretebe şeh Bâyezîd-i deryâ-dil (18a)
K. 2/41	-âl	-	Mîhr-i sipîhr-i dîn ü düvel Bâyezîd Hân (13a)
G. 37/11	-âz	gül	Bâyezîd Hân-ı muzaffer-fer ebü'l-feth ol k'anuñ (9a)
Kit'a 1/4	-ûs	üstüne	Pâdişâh-ı bahr u ber Şeh Bâyezîd-i şîr-dil (1a)
Şair: Zâtî			
K. 9/35	-ânı	-	Niçe Şeh Bâyezîd İbni Mehemmed pâdişâh-ı dehr (19a)
K. 10/57	-ân	-	Bâyezîd ibni Mehemmed mâh-ı burc-ı saltanat (26a)
K. 11/31	-ân	kurbân	Emîr-i tîr-fitnat Bâyezîd ibni Mehemmed Han (14a)
K. 12/39	-eti	-	Bâyezîd ibni Mehemmed pâdişâh-ı bahr ü ber (14a)
K. 13/49	-em	-	Bülend-meretebe Şeh Bâyezîd-i 'arş-cenâb (17a)
K. 14/29	-âm	-	Bâyezîd ibni Mehemmed kutb-ı çerh-i saltanat (9a)
TB. 1/VI/51	-âr	ola ¹⁴	Bâyezîd ibni Mehemmed şâh-ı mülk-i ma'delet (VI/5a)
TB. 2/V/41	-âr ¹⁵	-	Şeh Bâyezîd'e kalsa kalur-ıdı bu cihân (I/7a)
Mur. 17/5	-id	-	Milket-i hüsn ü cemâle oldı sultân Bâyezîd (5d) ¹⁶
Şair ?			
Kit'a 1/7/17	-âb	ola	Bayezîd bin Mehemmed Hân ser-â-ser mülke ol sultân (5a)
TB. 1/5/45	-ân	ı-kerem	Bâyezîd'bini Muhammed şeh-i evân-ı kerem (I/9b)
160 şiir. 5.176 beyit. 51 bend. 11.008 mısra.			31 şair (+2 kim olduğu belinmeyen şair). 146 mısra.

5. Redifli Yazılan Şiirler ve Şairleri

İkinci Bâyezîd'e birden fazla şiir yazan şairlerin çoğunluğu şiirlerinde redif kullanmıştır. Cevherî, Çâkerî ve Lâdikli Mûsâ Medhî Bâyezîd'e birden fazla şiir yazan fakat şiirlerinde redif kullanmayan şairlerdendir. Ahmed Paşa, 22 ve 23 numaralı kasidelerini *âb* redifi ile yazmıştır. Şiirlerde redif bağlamında en çok görülen *gül* kelimesidir. Aşağıdaki tabloda Bâyezîd'e kelime düzeyinde redifli şiir yazan şairler, şiirlerinin biçimi ve numarası gösterilmiştir.

¹³ Tabloda padişahın adının geçtiği IV. bendin kâfiyesi ve redifi yazılmaktadır.

¹⁴ Tabloda padişahın adının geçtiği VI. bendin kâfiyesi ve redifi yazılmaktadır.

¹⁵ Tabloda padişahın adının geçtiği I. bendin kâfiyesi yazılmaktadır.

¹⁶ Şiir, mütekerriir murabba'dır; dolayısıyla her bendin sonunda bu murabba biçiminin kurallarına uygun olarak *Milket-i hüsn ü cemâle oldı Sultân Bâyezîd* mısrası tekrarlanmaktadır.

Tablo 5: İkinci Bâyezîd'e kelime düzeyinde redifli şiir yazar şairler ve şiirleri

Şair	Şiir	Redif	Şair	Şiir	Redif
Ahmed Paşa	K. 21	bulduñ	Revânî	K. 9	hançer
	K. 22, 23	âb		K. 11	âteş
	K. 25	'id		K. 12	şem'
	K. 26	-um üstine		K. 13	berf
	K. 28	-dan tamar		K. 15	gül
Ahmed-i Rıdvan	K. 10	ola	K. 22	çemen	
	K. 34	la'l	K. 28	gonca	
	K. 46	olsun	K. 29	-a benefşe	
	K. 49	-ı kerem	Sehî Bey	K. 16	-i 'id
	K. 50	müşg	Sûzî	K. 1	serv
Basîrî	Fr. K. 1	bâşed	Şâkirî	K. 1	-i gül
	Fr. K. 11	gül	Tâcîzâde Câfer Çelebi	K. 6	üstine
Efsahî	Fr. K. 3	est		K. 13	kâkül-i müşkin-i dôst
Lâmî'i Çelebi	K. 10	güneş		K. 15	-i 'id
Mesîhî	K. 33	hilâl		K. 16	misk
Münîrî	Fr. K. 8	-i 'id		K. 17	benefşe
	Tr. K. 16	nergis	K. 24	âteş	
	Fr. K. 17	dehed	K. 27	lâle	
	Tr. K. 18	güneş	TCB. 31	kamı	
	Tr. K. 20	-i subh	Vasfî	G. 37	gül
Fr. G. 16/6	-i nîst	Kit'a 1		üstüne	
Necâtî Bey	K. 9	hançer	Zâtî	K. 11	kurbân
	K. 11	seher	TB. 1	ola	
	K. 13	tiğ	Şair ?	Kit'a 1	ola
	K. 17	gül	Şair ?	TB. 1	ı-kerem
Niyâzî	K. 1	gül	Mihri Hâtun	K. 2	salтанат

17 şair + 2 (şairin kim olduğu bilinmeyen). Kelime düzeyinde redifli 52 şiir.

Sonuç

Osmanlı döneminde padişahlar, çevrelerindeki şairleri korumuş, onlara çeşitli ihسانlarda bulunmuş; şairler de cülûs, tebrik, dua, fetih ve övgü gibi farklı sebeplerle padişahlara eser veya şiir takdim etmişlerdir. Çalışma kapsamında kendisi de şair olan sekizinci Osmanlı padişahu İkinci Bâyezîd'e çok sayıda şiir yazıldığı tespit edilmiştir. 105 dîvân, müstakil eserler ve çeşitli akademik çalışmalar taranarak elde edilen verilere göre padişaha 31'den fazla şair 160'tan fazla şiir yazmıştır. Söz konusu şiirlerin 131'i 17 farklı dîvânda, 10'u *Kasayid-i Efsahî der medh-i Sultan Bâyezîd*'de, 1'i *Terbiyet-nâme*'de, 2'si *Mecmû'a-i Kasâ'id-i Türkiyye*'de diğerleri ise muhtelif çalışmalarda yer almaktadır. Dîvânlarda tespit edilen şiirlerden 20'si Tâcîzâde Câfer Çelebi, 17'si Münîrî, 16'sı Ahmed Paşa, 16'sı Basîrî, 10'u Necâtî Bey, 10'u Efsahî, 9'u Zâtî, 9'u Ahmed-i Rıdvan, 4'ü Vasfî, 4'ü Lâdikli Mûsâ Medhî tarafından yazılmıştır. Bu şairler dışında üçer şiir Mesîhî ve Çâkerî; ikişer şiir Rûhî, Mihrî Hâtun, Kâtîbî, İbrâhîm İbn Bâlî, Gelibolulu Sürûrî ve Cevherî; birer şiir ise Şehdî, Şâkirî, Sûzî, Sehî Bey, Sâfî (Cezerî), Ömer, Niyâzî, Lâmiî Çelebi Lutfî, İbnu'l-Uleyf, Hâtîfî ve Gaybî yazmıştır. Tespit edilen 160 şiir arasında biri terkîb-i bend diğeri kıt'a olmak üzere şairi bilinmeyen 2 şiir de vardır.

Şiirler, dilleri bağlamında değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunun Türkçe olduğu görülmektedir. Basîrî ve Efsahî'nin İkinci Bâyezîd'a yazdığı bütün şiirleri; Münîrî'nin ise 13 kasideden 5'i ve 1 tarihi Farsçadır. Şiirlerin 126'sı kaside, 8'i gazel, 8'i tarih, 7'si kıt'a, 3'ü mesnevî, 3'ü tercî-bend, 2'si terkîb-i, 2'si murabba ve 1'i muammadır. Bu bağlamda padişaha şiir yazma geleneğinde şairlerin kaside nazım biçimini tercih ettiklerini söylemek mümkündür.

Şiirlerde arûz kalıplarına göre sınıflandırıldığında 19 farklı kalıbın kullanıldığı; bu 19 kalıp içinde de en fazla *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* (55) kullanıldığı

görülmektedir. İkinci Bâyezîd'e yazdığı şiirlerinde bu arûz kalıbını en fazla kullanan şair, 10 şiirle Tâcîzâde Câfer Çelebi'dir. *Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün'* den sonra Bâyezîd için yazılan şiirlerde en çok kullanılan ilk üç arûz kalıbı sırasıyla *mef'ûlü fâ'ilâtü mef'ûlü fâ'ilün* (41), *mef'ûlün fe'ilâtün mef'ûlün fe'ilün* (18) ve *mef'ûlün mef'ûlün mef'ûlün mef'ûlün'* dür (10). Bu oranlar, Türk edebiyatında en çok kullanılan arûz kalıplarıyla paralellik göstermektedir.

İkinci Bâyezîd'a yazılan şiirler başlıkları bakımından değerlendirildiğinde bazı şiirlerin müellifi tarafından bazılarının ise istinsah edilirken ya da neşir sürecinde köşeli parantez içine yazılmak suretiyle ilgili manzumelere eklendiği görülmektedir. Başlıklı şiirlerin büyük çoğunluğu kasidelerden oluşmaktadır. İncelenen muhtelif eser ve çalışmalara göre Bâyezîd'e şiir yazan 31 şairden Ahmed Paşa, Ahmed-i Rıdvan, Lâdikli Mûsâ Medhî, Mesîhî, Necâtî Bey şiirlerinde manzumeyi nitelendiren bir başlık kullanmış; Tâcîzâde Câfer Çelebi, Cevherî, Çâkerî, Efsahî, Sâfî, Şehdî, Vasfî ise bir başlık kullanmamıştır.

Şiirlerin büyük çoğunluğunda en az bir mısra ve özellikle de a mısrasında padişahın adının geçtiği tespit edilmiştir. Şiirler redifli olma durumlarına göre sınıflandırıldığında 160 şiirden 53'ünün kelime düzeyinde (*âb, müşg, gül, güneş, hilâl, nergis, seher, tığ, serv, üstüne*) redifli olduğu görülmektedir. Söz konusu şiirler, en fazla -*ân* (27), -*âr* (25) ve -*âl* (10) kâfiyesi kullanılarak yazılmıştır. Bu tespitler; İkinci Bâyezîd'e hangi şairlerin şiir yazdığını; bu çerçevede Bâyezîd'in edebî çevresini; şairlerin padişah için yazdıkları şiirlerde biçimsel tercihlerini belirli ölçüde ortaya koymaktadır. Ayrıca Bâyezîd'e sunulan manzumelerin bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasının klasik Türk şiiri geleneği içerisindeki hâmilik anlayışını nesnel verilerle değerlendirilmesine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yapay Zekâ (YZ) Beyanı Artificial Intelligence (AI) Declaration

Bu çalışmada yazım ve dil düzenlemeleri için yapay zekâ destekli bir araçtan sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Çalışmanın bilimsel içeriği ve sorumluluğu yazara aittir./In this study, an AI-assisted tool was used to a limited extent for language editing and stylistic improvements. The scientific content and responsibility of the study belong solely to the author(s).

Kaynakça

- Alvan, T. (2022). Cevherî'nin Sultan II. Bayezid'e sunduğu methiyeler. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi-Cumhuriyet Theology Journal*, 26(1), 213-234.
- Arslan, M. (2018). *Mihrî Hâtun divânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Avcı, İ. (2013). *Türk edebiyatında iskendernâmeler ve Ahmed-i Rıdvan'ın iskendernâme'si*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Avşar, Z. (2017). *Revânî dîvânı*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Ay, Ü. (2019). Münîrî Amâsî. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. (Ek-2. Cilt, ss. 337-338) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Aynur, H. (1999). *15. yy. şairi Çâkerî ve Dîvânı*. Scala Yayınları.
- Bayram, Y. (2008). *Amasya'ya Vâli Osmanlı'ya Pâdişâh bir şâir Adlî Sultân İkinci Bâyezîd Hân-ı Velî hayatı, şahsiyeti, şâirliği dîvânının tenkidli metni*. T.C. Amasya Valiliği Yayınları.
- Bayram, Y. (2021). "Klâsik Türk şiiri". *Türk edebiyatı tarihi*. (ed. Öztürk Emiroğlu). İdeal Kültür Yayınları.

- Bayram, Y. (2022). Arûz tasarrufları bağlamında bir gül kasidesi (Fuzûlî). *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 29, 359-383.
- Bulukgiray, İ. (2019). *Basîrî'nin Farça dîvânı'nın Türkçe çevirisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Burmaoğlu, H. B. (1983). *Lâmi'î Çelebi dîvânı (Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni)* [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Burmaoğlu, H. B. (1989). *Bursalı Lâmi'î Çelebi Divanı'ndan seçmeler*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Canım, R. (2009). Sehî Bey. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (36. Cilt, ss. 316-317) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Coşkun, V. S. (2012). Vasfî. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (42. Cilt, ss. 534-535) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Coşkun, V. S. (2013). Zâtî. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (44. Cilt, ss. 150-151) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Çağbayır, Y. (2017). *Ötüken Osmanlı Türkçesi sözlüğü*. Ötüken Neşriyat.
- Çâkerî Dîvânı*. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu, Nu: 03298-004. <https://portal.yek.gov.tr/works/detail/256351>
- Çavdurel, G. (1996). *Çâkerî Dîvânı inceleme-metin* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çavuşoğlu, M. (1980). *Vasfî dîvan*. Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- Çavuşoğlu, M. (1992). Basîrî. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (5. Cilt, ss. 105-106) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Çeltik, H. (2017). *Ahmed-i Rıdvan dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Çiçekler, M. (çev.). (2012). *Kasayid-i Efsahî der-Medh-i Sultan Bâyezîd*. (ed. Çağatay Anadolu). Kitap Yayınevi.
- ed-Dürrü'l-manzûm fî Menâkibi's-Sultân Bâyezîd Meliku'r-Rûm*. Nuruosmaniye Kütüphanesi, Nuruosmaniye Koleksiyonu, no. 04914-003. <https://portal.yek.gov.tr/works/detail/180165>
- Erdemir, A. (2017). *Lâdikli Mûsâ Medhî dîvânı (hayatı, şahsiyeti, divanı)*. Etüt Yayınları.
- Eren, K. (1999). *Basîrî ve dîvânının tenkidli metni* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ersoy, E. (2010). *II. Bayezit Devri Şairlerinden Münîrî hayatı, eserleri ve dîvânı (inceleme-tenkitli metin)* [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ertek Morkoç, Y. (2003). *Eğridirli Hacı Kemal'in Câmiü'n-nezâir'i* [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Erünsal, İ. E. (2001). Kasım Paşa, Cezerî. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (24. Cilt, ss. 545-546) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Erünsal, İ. E. (2008a). "II. Bâyezid Devrine Âit Bir İn'âmât Defteri". *Türk Edebiyatı Tarihinin Arşiv Kaynakları*. (haz. Cemal Kafadar ve Gönül Alpay Tekin). Harvard University Press.
- Erünsal, İ. E. (2008b). Revânî. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (35. Cilt, ss. 30-31) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Erünsal, İ. E. (2010). Tâcîzâde Câfer Çelebi. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (39. Cilt, ss. 353-356) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Erünsal, İ. E. (2018). *Tâcî-zâde Cafer Çelebi dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Erünsal, İ. E. (2020). Mihrî Hatun. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (30. Cilt, ss. 37-38) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Fazlıoğlu, Ş. (2001). Mekkeli şair İbnu'l-Uleyf'in Sultan II. Bayezid'e yazdığı kaside. *Dîvân: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, (11), 163-181.
- Gedik, N. (2022). Arşiv belgelerine göre Türkçe yazılmış II. Bayezid medhiyeleri. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, (48), 153-224.
- Gıynaş, K. A. (2017). *Pervâne bey mecmuası*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Gökyay, O. Ş. ve Özen, Ş. (2020). Molla Lutfi. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (30. Cilt, ss. 255-258) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Güleç, İ. (2010). Sürûrî, Muslihuddin Mustafa. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (38. Cilt, ss. 170-172) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- İpekten, H. (2014). *Eski Türk Edebiyatı nazım şekilleri ve aruz*. Dergâh Yayınları.
- Kadaş, S. (2022). *Ahmed Paşa Divanı: tenkitli metin-bağlamli dizin ve işlevsel sözlük* [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karavelioğlu, M. A. (2015). *Mecmû'a-i Kasâ'id-i Türkiyye*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kartal, A. (2006). *Basirî ve Türkçe şiirleri*. Akçağ Yayınları.
- Kaya, B. A. (2006). Necâtî Bey. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (32. Cilt, ss. 477-478) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Köksal, M. F. (2020). *Şehdî*. Türk edebiyatı isimler sözlüğü. <https://teis.yesevi.edu.tr/-madde-detay/sehdi> (Erişim Tarihi: 20.03.2026)
- Kurtoğlu, O. (2017). *Zâtî dîvânı*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Kut, G. (1989). Ahmed Paşa, Bursalı. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (2. Cilt, ss. 111-112) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kut, G. (2003). Lâmiî Çelebi. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (27. Cilt, ss. 96-97) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Mengi, M. (2020). *Mesîhî dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

- Meşe, R. (2020). Endülüs Müslümanlarının II. Bayezid'e yazdığı istiğâse (feryadname) Kasidesi. *Amasya İlahiyat Dergisi*, S. 14, 51-79.
- Sevgi, A. ve Sevindik, H. (2016). *Sâfî Dîvânı*. Palet Yayınları.
- Tanıncı, Z. (2012). II. Bayezid'in sanatlı kitapları. *Kasayid-i Efsahî der-Medh-i Sultan Bâyezîd*. Ç. Anadol (Ed.). Kitap Yayınları.
- Tavukçu, O. K. (2000). *Ahmed Rıdvân Hüsrev ü Şirin (inceleme-metin)*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Turan, Ş. (1992). Bayezid II. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (5. Cilt, ss. 234-238) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Türkoğlu, S. (2018). Himâye arayan şairin sultana niyazı: II. Bayezid dönemi şairi Gaybî ve Terbiyet-nâme'si. *Ekev Akademi Dergisi*. 22(73), 513-556.
- Ünver, İ. (1989). Ahmed Rıdvân. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (2. Cilt, ss. 123-124) içinde. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Ünver, N. (2020). *Gelibolulu Sürûrî ve divanı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Yekbaş, H. (2020). *Sehî Bey dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Yılmaz, O. (2015). *Necâtî Bey dîvânı*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.